

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ**

КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ

Видавничий проєкт
Вип. 3
«Кава, ноут, рок-н-ролл»

ПОМІЖ ТЕКСТОМ:

журналісти для журналістів

ХУДОЖНЬО-ПУБЛІЦИСТИЧНЕ ВИДАННЯ

**Івано-Франківськ
2021**

УДК 070.423(0.064)

П55

Відповідальна за випуск

Ганна Марчук – кандидатка філологічних наук, професорка кафедри журналістики.

Авторка ідеї проекту, упорядниця

Галина Пристай – кандидатка наук з соціальних комунікацій, старша викладачка кафедри журналістики.

П55 Поміж текстом: журналісти для журналістів: худож.-публіцист. вид. / Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, Ф-т філології, Каф. журналістики; [упоряд.: Г. І. Пристай, С. Пенкалюк, Д. Яців, Р. Бабій, А. Павлуцька, Д. Перепічка, Я. Шулепа, Л. Кіяшко, К. Лукіянюк, І. Муканик, В. Богдан, О. Луканюк]. – Івано-Франківськ, 2021. – 296 с.

У виданні упорядковано та систематизовано 8 інтерв'ю, 3 нариси з фахівцями медіа Прикарпаття, 15 есе та 2 історії про журналістику, взяті і написані студентами 3-го курсу спеціальності журналістики Факультету філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Це третій випуск книжки, який вийшов в рамках видавничого проекту «Поміж текстом: журналісти для журналістів», започаткованого з метою удосконалити вміння студентів формувати, редагувати та укладати свої матеріали.

Видання адресоване журналістам, викладачам, учням і студентам навчальних закладів, усім, кого цікавить медіа діяльність.

УДК070.423(0.064)

П55

©Кафедра журналістики Факультет філології
Прикарпатського національного університету
ім. Василя Стефаника

ВІД УПОРЯДНИКІВ

*«Журналісти фіксують інформацію проо всіх, хоча
їхні долі та доробки не менш унікальні і вагомі»*

Галина Пристай

Так історично склалося, що журналіст – це соціально значуща професія. Людина отримує інформацію з відкритих джерел. За її надходження, достовірність несе відповідальність журналіст. Чи не одна тисяча людей буде читати аналітичний висновок по якому-небудь предмету дослідження, а після здійснювати певні вчинки в житті. Виходячи з цієї інформації – розвивати бізнес, планувати сім'ю, віддавати перевагу комусь на політичній арені.

Журналіст – це посередник між тим, що відбувається і читачами.

Лякає той факт, що в наш час жулурналіст – одна з найнебезпечніших професій у світі. Кореспондентів часто направляють за репортажем у гарячі точки. І проведення журналістських розслідувань гучних, резонансних справ закінчується погрозами з боку їх фігурантів. Вона вимагає від тих, хто присвятив їй своє життя, постійного руху вперед. Привертає своєю різноманітністю, непередбачуваністю, неординарністю.

Журналістика – одна з найцікавіших професій. Жоден інший вид людської діяльності не дає такої можливості для самореалізації. Але тільки людина тонкої душевної організації зможе гідно представити свою думку на суд інших людей. Тільки той, хто щиро прагне донести до людей правду, зможе знайти ключ до людських сердець. Тільки розумна людина зможе змусити мислити інших.

Завдання журналістів інформувати нас про цікаві та важливі для суспільства події, а завдання «Поміж текстом» – крізь історію студента-журналіста, котрий вирішив стати журналістом розповісти про тих, які розповідають про все, про важливість професії та історію розвитку Станіславівської преси.

Нам же цікаво, що відбувається навколо нас і у світі. Але далеко не всі мали б можливість бути в курсі новин, якби для цього не працювали журналісти.

Інтерв'ю і нарис

БОГДАН КУЧЕР:**«У ЖУРНАЛІСТИЦІ ЯК ПО ЛЕЗУ – ТРЕБА ЙТИ
ВПЕВНЕНО, АЛЕ ОБЕРЕЖНО»**

*Богдан Михайлович Кучер – заслужений журналіст
України, співак, поет, композитор, ведучий духовно-публіцистичних і
мистецьких програм на Івано-Франківському обласному радіо, ведучий і
режисер концертних заходів.*

– На вашу думку, якими рисами обов'язково повинен володіти журналіст?

– Професійністю і відчуттям часу. Звичайно, воно повинно ґрунтуватися на фундаменті християнської моралі. Журналіст має бути і філософом, і психологом, і культурологом, і, можливо, навіть священником. Це має бути комплексна людина, особливо зараз, у період пандемії, війни. Треба бути здібним, щоб залишатися чесним.

– Пам'ятаєте, про що був ваш перший матеріал?

– Нещодавно ми знімали фільм, підійшов до мене чоловік і каже: «Я вас десь бачив, ви Качур?» Я йому: «Ні, я Кучер». Але з Качура в мене якраз з'явилася можливість подумати, яку професію я маю обрати. Перша моя публікація була в школі. У 7-му класі я написав у районну газету невеличку замітку про подію, що відбулася в нашому клубі. Чесно кажучи, вже не пам'ятаю, що це була за подія, але знаєте, надрукували. О, Боже, але назвали мене не Кучером, а Качуром, і тоді я собі сказав: «Ви ще почуєте моє прізвище, і запам'ятаєте його».

– Які курйози траплялися за час роботи журналістом?

– Коли я працював диктором, прийшов до мене письменник Василь Левицький і попросився біля мене побути, коли я буду в прямому ефірі. Я погодився, але сказав: «Василью, це прямий ефір, треба бути тихо, навіть, якщо ти

хочеш кашляти, то ти мене легенько штовхни, я вимкну звук мікрофона». А він приїхав у такій великій гуцульській дублянці, сів на велике крісло біля вікна і заснув, а я читаю текст і чую, як Василь ззаду мене хропить.

Ще була одна ситуація під час інтерв'ю на телебаченні. Я спілкувався з учасниками хору «Хлібороби», і помітив, як дивно, з певним страхом, вони дивляться на моє підборіддя. Я не розумів, що відбувається. І тут зупиняє інтерв'ю режисерка Галина Ярема, й каже: «Богдане, що з вами? У вас є хустинка? З вашого носа тече кров». А я й справді не відчув нічого – напевно, в мене просто піднявся тиск. Тоді один чоловік підійшов до мене й сказав: «Оце справжній журналіст – стікатиме кров'ю, але свою справу не залишить».

– Журналістам часто доводиться обирати між безпекою та правдою. Як робити так, щоб бути в безпеці та не зраджувати собі?

– Я завжди в журналістиці ставив наперед себе цей біблійний ключ: «І першим було Слово, і Слово було у Бога, і Слово було Бог». Коли потрібно сказати правду, то журналіст має вибирати правду. Правду – через свою професійність, відповідальність, і совісність. На жаль, зараз сучасна журналістика служить фінансовим потокам, окремим політичним партіям, депутатам, які оплачують «хліб наш насущний». Якщо не вибирати правду, то в такій журналістиці в майбутньому нема сенсу, адже не буде достовірності та компетентності. У журналістиці як по лезу – треба йти впевнено, але обережно.

– Що для вас табу в професії?

– «Не зроби гірше, як ти можеш зробити, але не зроби більше від того, чим є насправді». Це дуже складно, але разом із тим, потім відчуваєш насолоду, можливо, не так матеріальну, але духовну точно.

– **Якщо би вам довелося обирати між музикою та журналістикою, що б обрали?**

– Ви знаєте, був у мене такий вибір. Тоді я навчався на журналістиці в ЛНУ, а паралельно співав у колективі «Ватра» Ігоря Білозіра. І ось настала пора гастролів – настав час вирішувати: або я журналіст, або я йду співати у «Ватру». І я був змушений залишити гурт, оскільки було важко поєднувати гастролі з навчанням, а перевести мене на заочне ректор категорично відмовився. «Ватру» я покинув, але пісню не залишив, бо для мене пісня в журналістиці – це якийсь внутрішній образ слова, слова ограненого музикою. Тому мої перші публікації, навіть якщо написані про людей праці, вони все одно були з музичним серцем, художні. Внутрішньо вони все одно були «кучеряві». Як казав Зінкевич: «Можна написати краще, як Кучер, можна написати гірше, але так, як Кучер – може тільки Кучер»!

– **Журналістам потрібне натхнення? Чому?**

– Я думаю, що так. Обов'язково має бути натхнення, адже це енергетичний акумулятор, який зобов'язує тебе вмикати свідомість, мудрість, і писати про це щиро, так, щоб в'язати цю вервицю творення історії. Вас може сколихнути опале листя, або правдива, глибинна до болю історія людини, вас може сколихнути якась актуальна проблема. І тоді може вийти справді добрий професійний матеріал.

– **Які поради дасте студентам-журналістам?**

– Багато писати. Ви знаєте, я вже багато років веду щоденник і це дуже розвиває тебе як автора. Дуже важливо вчитися писати, виписуватися. Якщо ви хочете бути журналістом не тільки за професією, але й за покликанням, то вам потрібно ще й багато читати, не тільки стрічку в соціальних мережах, а й літературу.

Вікторія Дарій

ВОЛОДИМИР ТЕСЛЮК:**14 РОКІВ У «ГАЛИЦЬКОМУ СЛОВІ»**

Володимир Теслюк уже 14 років очолює газету «Галицьке слово». Він сам пише, верстає та редагує газету, займається адміністративними питаннями й організовує роботу редакції. Дізнаємося про ремесло головного редактора зі слів пана Володимира.

— Із чого почався Ваш творчий шлях у журналістиці?

— У журналістику я прийшов у 2006 році з посади начальника відділу внутрішньої політики райдержадміністрації. Оскільки, попередня посада була дотичною до журналістики, то відбувалася співпраця з засобами масової інформації, зокрема, і з газетою «Галицьке слово». Після виходу на пенсію попереднього редактора я зайняв її місце і так працюю до цього часу. Я єдиний редактор, який пропрацював на посаді головного редактора «Галицького слова» вже 14 років.

— На яких сайтах іще працювали?

— Колись у 2011–2012 році я з ще однією колегою створили сайт «Ліхтарі галицькі». Ми за досить короткий час непогано розкрутили цей сайт. Він вже був відомим, його помічали і знали. Але потім стало важко займатися і одним інформаційним ресурсом, і другим, тому сайт почав потрошки затухати. Він не наповнювався повноцінно, тому закrywся.

— Ви поєднуєте у собі і журналіста, і редактора, і адміністратора. Як розподіляєте час?

— Як такого чіткого розподілу немає, тому що це поєднання завжди непередбачуване. Скажімо, приходять різні люди з якимись матеріалами, оголошеннями і доводиться цим негайно займатися. Або ж викроювати час для інтерв'ю чи пошуку новин.

– **Які зміни відбулися в газеті «Галицьке слово» після того, як ви стали головним редактором?**

– Раніше газета була чорно-білою, як ми називаємо – «сірою». У 2010-му році ми перейшли на повноколірний друк, розширили обсяг – з 4-6 сторінок на 12. Того ж року створили сайт.

– **Чи були у вас «скандали», пов’язані з професійною діяльністю?**

– Був випадок, коли я пішов проти місцевої влади – критикував голову міської ради. У нас в Галичі є фонтан, і в літній період, коли найбільш спекотно, фонтан припинив працювати. Вода застоюлася і перетворилася в «калюжу», яка була покрита жабовинням. Я написав замітку, що туристи приїжджають подивитися на древній Галич, на нашу церкву тринадцятого століття і стикаються тут із такою картиною. Стаття так і називалася: «Калюжа серед міста». Це певним чином відобразилося на фінансуванні газети з боку міської влади.

– **Що вас найбільше приваблює у журналістиці?**

– Доносити до людей новини. Людям потрібні новини. Але погано, що паперова газета вже втрачає цікавість. Люди все більше користуються інтернетом чи телебаченням. На превеликий жаль, тиражі впали. Очевидно, що ми з нового року перестанемо випускати друкований варіант газети.

Діана Перепічка

ГАЛИНА ДРІБНЮК:

**ІСТОРІЯ ЖІНКИ – ЖУРНАЛІСТИКИ, ПРОЕТЕСИ,
ГРОМАДСЬКОЇ ДІЯЧКИ ТА МАТЕРІ***«Правда і людяність – основні складові якісної журналістики»***Г. Дрібнюк**

Народилася 14 вересня 1968-го року в селі Нижній Вербіж, що на Коломийщині. З раннього дитинства в Галини проявлялись журналістські здібності. Вона могла повністю інтерпретувати розмову журналіста з респондентом, ставила і відповідала на питання самостійно, завжди носила із собою ручку й блокнот, аби записувати думки. Любила гуляти, знаходити вигаданих цікавих героїв. Уже до вступу в університет мала низку публікацій в місцевій газеті.

У школі любила літературу, українську мову, мистецтво, історію та іноземну мову. Писала про все навколо і ніколи не боялась відстоювати власну думку. Завдяки такій цілеспрямованості та відвазі, Галині вдалося зробити вкрай сміливий вчинок – публічно відмовитись від комсомольського квитка, який на той час відігравав надзвичайно важливу роль у житті кожного громадянина.

«Я не встигла дійти до дому, як мої батьки знали про цей вчинок, мати бідкалася, що я потраплю до в'язниці, де проведу все своє життя, а батько сказав, що я ще не знаю наслідків «совіцької» системи, тому робити такого не мала права», – пригадує Галина. Цей вчинок жінка пояснила так: «Україна вже є незалежною і суверенною, ми – українці, вільні і страх не повинен полонити наші душі».

Свою журналістську кар'єру Галина Дрібнюк розпочала у 22 роки, у рідному місті Коломия. Тоді влаштувалась

секретаркою в першій демократичній газеті «Вісник Коломий». Згодом почала працювати випусковою друкаркою в редакції районної газети «Вільний голос». Та крім цих обов'язків виконувала і низку інших – збирала і редагувала матеріали.

На межі закінчення університету, Галина була головним редактором газети «Воля нації», однак через фінансову кризу, редакцію довелося закрити. У часи, коли газета була незалежною від влади, всі редакції були приречені, оскільки не було грошей. Мали шанси на життя районні й міські газети, адже фінансувались з бюджету.

Згодом журналістці довелося поєднувати навчання, улюблену справу та материнство.

«Я ніколи не любила прогулювати теорію й практику, адже боялась пропустити важливу інформацію, яка б потім мені пригодилась. Навіть під час вагітності я ставилась до навчання відповідально. А працювати та ще й вчитися, на той момент було вкрай важко, та не для мене», – розповідає Галина.

Творчість вдало поєднувала з громадськими обов'язками – із 1998 до 2002 року була депутатом Коломийської районної ради.

«Знань забагато не буває тому в 2008 році я вирішила здобути другу вищу освіту, яка тісно пов'язана з журналістикою. Це – державна служба. Вдруге навчатися було легше, адже я мала певні знання та практичний досвід. І в 2010 році успішно закінчила магістратуру в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу за спеціальністю «Державна служба» та здобула кваліфікацію магістра».

Після роботи в державних органах і ЗМІ, Галина почала подорожувати. У 2017 році двічі відвідала Італію.

«Відвідуючи надзвичайної краси природу, історичні пам'ятні місця, я маю час для написання, адже працюючи в державних установах, моє перо трохи більше відпочивало. Ну а в даний момент не встигаю заправляти чорнило, пишу багато, адже сини подорослішали, доля подарувала донечку-невісточку і чудову внученьку Софійку», – з усмішкою на вустах ділиться жінка.

У 2005 році Галина Дрібнюк видала свою першу книжку «Царівна не плаче», у якій змалювала життя українських заробітчан в Італії, а минулоріч народилася поетична збірка під назвою «Упіймана мить посивілих ночей». Вірші в цій збірці вражають своєю духовністю, простотою і дивовижною щирістю. Частина віршів написана за кордоном під час робочої поїздки, тому в збірці майже в кожному розділі відчувається туга авторки за рідним порогом, родиною, друзями і просто дорогими людьми.

«Писати я можу будь-де, і будь-коли, – мовить поетеса. – Зазвичай, натхнення приходить пізно вночі, тому й така назва – «Упіймана мить посивілих ночей». Ніч – єдиний час доби, коли можна творити, саме тоді думки та емоції пережиті за весь день впорядковуються і виливаються на папір».

Галина Дрібнюк віддавала всю себе роботі, та попри такий насичений і швидкісний темп життя, встигала бути матір'ю та дружиною. «Сім'я завжди має бути на першому місці», – стверджує Галина.

Слід уміти знаходити час вислухати своїх дітей, поговорити з ними про їхні проблеми, прогулятися разом, допомогти з уроками. І їй це вдавалося. Знала про всі їхні мрії та бажання, не нав'язуючи свої принципи.

– Чи не хотіли б Ви, щоб хтось з ваших синів був журналістом?

– Ні, тому що журналістика – це дар, який не кожному

дається, але водночас це великий тягар, також це вибір між особистістю та потребами. Я занадто сильно їх люблю, щоб силоміць створювати династію. Журналістика родинних спадкоємців виштовхує. Нехай кожен виконує свою місію на Землі, призначену для душі. Сини знайшли себе в іншому й прижилися. Я горджуся ними. Я щаслива мати, мій чоловік – щасливий батько, разом ми – щасливе подружжя. Адже сини відслужили строкову службу в українській армії, чесно працюють на рідній землі, дотримуючись прав та обов'язків. Прагнемо, аби вони були сильними, мудrimi, досконалими, чесними і добрими. Нехай на помилках вчаться, на те у кожного з нас власний шлях. Набуваючи життєвого досвіду, доля обдарує їх мудрістю.

Переглядаємо грамоти й подяки за сумлінну працю. Серед них – найцінніша для Галининого серця подяка від учасників ліквідації на Чорнобильській АЕС.

«Дивно, вони дякують мені за підтримку та розуміння, але ж це вони Герої! Розумієте, ми повинні їм дякувати. Уявляєте, ми стояли біля Чорнобильського динозавра недалеко і мені зовсім не було страшно, бо переконана, що віруючій людині ніщо не загрожує. Але вдома таки від чоловіка «мораль» повторно вислухала, бо він вважає, що береженого Бог береже», – пригадує (сміючись) журналістка.

Галина Дрібнюк каже: *«При будь-яких обставинах завжди залишатись людиною – ось він справжній професіоналізм. А ще бажаю майбутнім журналістам не торгувати і не вбивати словом, бо «спочатку було Слово», а отже, воно від Бога. З часу здобуття професії журналіста минуло двадцять чотири роки, а я й донині пам'ятаю тему вступного твору «Хороше слово – будівничий, погане слово – руйнівний». Цим багато сказано.*

Христина П'ятнюк

Університецькі історії Марти Баранецької

Марта з того покоління молодих і креативних журналістів, яких не спинити. Вона – багатогранна особистість: креативний копірайтер у «WOOSMM Сотрапу», дописує в Івано-Франківську газету «Галицький кореспондент», готує персональний журналістський проект в Івано-Франківську.

«Насправді, веселих історій в університеті було безліч, – із посмішкою говорить Марта. – Перш за все – знайомство з викладачами. Поруч стоїть молодий хлопець, представляється Юрком. Потім виявляється, що цей Юрко раніше працював на BBC у Британії, а тепер викладатиме в тебе. Ще був один з найкращих франкознавців Європи, який просив співати тих, хто спізниться, і живе за традиціями Франкової сім'ї. Навіть kota такого завів. Пам'ятаю викладача, який вільно спілкувався 12 мовами і переходив з однієї на іншу під час лекції. Конспектувати це все було майже нереально», – пригадує дівчина.

Про однокурсників відгукується з особливим теплом: «А ще згадуються смішні моменти, пов'язані з характером майбутніх студентів. До прикладу, одного разу, коли нам натякнули на хабар – ми не вибилися із колії, а одразу ввімкнули диктофон, почали знімати приховане відео і віднесли в деканат прямі докази. Ще й заяву хотіли писати.... А ще пригадується, як я колись вела викладача до декана, бо списала, а мені не поставили 5... наглість рятує журналістів».

Марта ділиться і такою історією: «Це було смішно, коли на мені викладач порвав джинси. Буквально підійшов і порвав штанину. Йому «вліпили» догану, а мої однокурсники рознесли цю справу так, що майбутні студенти ще до вступу знали цю історію».

До речі, Мартині однокурсники навіть памфлет про це написали і розповідали всім викладачам.

Наприкінці нашої розмови дівчина з посмішкою додала: «А ще я один раз прогуляла пару з викладачем цієї ж пари».

Романа Яцків

КСЕНІЯ ЛУКІЯНЧУК:**ДІВЧИНА, ЯКА ВСТИГАЄ ВСЕ**

Адміністратор Instagram-сторінки «Молодіжка», засновниця бренду дизайнерських чашок, фахівець з інтерв'ювання в Городенківській міській раді, а також студентка кафедри журналістики. Усе це – Ксенія Лукіяничук.

– Розкажи про себе.

– Почну, мабуть, з того, що у всіх документах я записана, як Оксана, але кажуть мені Ксенія, бо я просто не сприймаю те ім'я. Мені 19 років, родом із чудового містечка Городенка, що на Франківщині. Безмежно його люблю і намагаюсь хоч якось зробити кращим.

– Чому обрала журналістику?

– Це вийшло зовсім випадково, проте я рада, що так склалося. У шкільні роки не зовсім розуміла, ким хочу стати в майбутньому, тому щоразу розглядала різні професії: актриса, поліцейська, лікарка, вчителька історії. Якось на батьківських зборах, до моєї мами підійшла класна керівниця і запропонувала задуматись над професією журналістки, бо я буцімто гарно писала твори. Коли мама розповіла мені про це, то я не змогла уявити себе журналісткою. Однак вже за рік, почала їздити в Івано-Франківськ, у школу журналістики. Як кажуть, ніколи не говори «ніколи». Пізніше почала писати статті в місцеву газету «Край», а згодом у мене навіть була своя молодіжна газета «Закон часу», однак проіснувала вона недовго.

– Подобається навчання у Прикарпатському? Чому?

– З Прикарпатським університетом у мене особлива історія. Спочатку я навчалася в Києві. Проте, подавала сюди документи й навіть складала творчий іспит, але через те, що дуже хотіла у велике місто – обрала інший університет і потім

дуже про це пошкодувала. За рік проведений там, я побачила, що навчання у столиці – всього лише крута «вивіска».

На другий курс перевелася до Прикарпатського університету і жодного разу не пошкодувала. Ще з перших місяців навчання, я була шокована, наскільки тут фаховий рівень викладання. Викладачі дуже відповідальні, багато чому вчать. Пам'ятаю, як здивувалась, коли дізналася, що тут є радіостудія, на якій ми будемо практикуватися увесь рік. Це дуже класно, адже коли ми пішли взимку на практику на радіо «Західний полюс», то було значно легше сісти за мікрофон і впевнено говорити.

– **Назви переваги та недоліки у системі навчання.**

– Чесно, навіть не можу сказати, які в нас є недоліки. Можливо, через те, що я маю з чим порівняти й розумію, що в цьому університеті справді відповідально до всього ставляться.

Подобається те, що викладачі завжди сприяють розвитку студентів, запрошують їх на різноманітні майстер-класи, тренінги у сфері журналістики. А ще, що не стосується навчання, проте стосується університету – це літературні вечори, які проводять на філософському факультеті. Там можна відпочити душею.

– **Розкажи більше про роботу у виданні та в онлайн-магазині.**

Працюю в онлайн-виданні «Коментар» та SMM у магазині з одягом «Glamour». Чесно кажучи, ці роботи дуже схожі і важко сказати, яка з них подобається мені більше. Вони обидві творчі, але, напевно, зараз все ж більше подобається робота в магазині.

У виданні я пишу статті та знімаю відео, монтую. Поділюся невеличким секретом: у нашого редактора в планах випустити програму, яка стосуватиметься Івано-Франківська. З нетерпінням чекаю її, адже, якщо все вдасться, то я буду її ведучою.

— **Чи виникали труднощі, коли влаштовувалась на роботу? Які?**

— Я неймовірно боялася. Саме через цей страх, я іноді могла прогавити свій шанс. Проте в один момент я зібралася і сказала собі, що вже не маленька настав час іти працювати.

— **Як тобі вдається поєднувати роботу з навчанням?**

— Під час дистанційного навчання це дається набагато легше. Пам'ятаю, як важко було у вересні, коли тільки почала працювати, а окрім того потрібно було робити завдання на пари, ходити в університет. Тоді у мене ще був один підробіток, тобто разом виходило 3 роботи. Було дуже важко, позаяк я прокидалася, снідала і бігла на весь день по своїх справах.

— **Чи допомагають тобі у роботі знання та навички, які здобула в університеті? Як?**

— Дуже допомагають предмети, на яких ми часто писали твори, адже з кожним разом все більше розписувалася, знаходила свій стиль. Якщо порівняти мої статті в 11 класі і зараз — це наче дві різні людини писали.

— **Ти ведеш сторінку в Instagram про своє місто, яка називається «Молодіжка». Як прийшла ідея її створення?**

— Я завжди хотіла повернутися до формату молодіжної газети. Розуміла, що молодь хоче читати щось, що стосується саме їх. Проте молоді люди навряд чи будуть купувати газету, тому задумалась над тим, аби створити свій молодіжний сайт. Друг порадив завести сторінку в Instagram. Так з'явилась «Молодіжка». Я почала працювати над контентом. Спочатку люди не дуже підписувалися, адже, напевно, не розуміли, що воно взагалі таке. Проте з часом аудиторія почала зростати не по днях, а по годинах.

– **Стикалася із хейтом? Як це було?**

– Звісно! З аудиторією прийшов і хейт, який траплявся неодноразово. Справлятися з хейтом завжди важко, адже люди так чи інакше залежить від думок інших. З хейтом мені допомагають боротися батьки і друзі, завжди телефоную їм, розповідаю ситуацію, а вони мені радять шляхи вирішення і заспокоюють.

– **Як усе встигаєш?**

– Іноді не вистачає часу ні на що, а є такі дні, що просто лежу і не маю себе чим зайняти. Проте це продовжується не довго, бо я одразу починаю придумувати щось нове. Насправді я люблю бути зайнятою якимось справами, адже тоді я відчуваю, що корисна, а це дає сили та натхнення для нових звершень. Головне, вміти правильно розпоряджатися часом. Нещодавно почала записувати всі свої справи в блокнот і ставити біля них галочку, якщо вони виконані.

Лілія Кіяшко

ЛЮБОВ ЛЕВІНСЬКА:**«ЗАВЖДИ БЕРУТЬСЯ ЗА ПРОБЛЕМНІ ТЕМИ»**

Журналістка, котра б із легкістю могла підкоряти Івано-Франківськ чи Київ своїм небанальним та гострим написанням статей зробила вибір на користь містечка, в якому виросла та провела чи не все своє життя – Городенки. Як Любов Левінська прийшла в журналістику чи журналістика до неї – зможемо дізнатися з інтерв'ю.

– Любове, розкажіть про себе. Де Ви навчалися і як журналістика прийшла у Ваше життя?

– Родом я із Городенки, тут живу і працюю. Після закінчення школи вступила до Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, на спеціальність «Політологія». Чесно кажучи, вступаючи на цю спеціальність не дуже розуміла, що то таке і «з чим його їсти», але знала, що там є журналістська практика і по закінченню університету можна буде працювати журналістом. На той час, а це був 2007 рік, у Прикарпатському університеті, на жаль, не було кафедри журналістики. А їхати навчатися далеко я не дуже хотіла, адже була дуже домашньою дитиною, та й зараз не дуже люблю покидати своє місто надовго, напевно, тут моє «місце сили».

Хм.. як журналістика прийшла в моє життя? Навіть не знаю, ще змалку любила бути у вирі подій. Якось, у п'ятому класі, коли на восьме березня кожній дівчинці дарували листівки з коротким віршиком-характеристикою, у мене був текст: «Люба все про всіх знає, бо про справи класу дбає». Уже тоді моя класна керівницка щось підозрювала!

Після закінчення університету вийшла заміж, за рік пішла в декрет. Коли моєму синові було 10 місяців, у нашій місцевій газеті «Край» я побачила статтю зовсім юної дівчини, яка нещадно поливала брудом мою Городенку – «Місто втрачених мрій» – називалася стаття. Моєму обуренню не було меж. Серед ночі я прокинулася і від руки

написала статтю-відповідь «Городенка – колиска мрій» і вже з самого ранку я стояла під дверима редакції. Редактор мене вислухав, взяв мої контактні дані й через деякий час запропонував роботу. Так і закрутилася моя «бурхлива» журналістська діяльність. Працюю в Медіацентрі «Край» вже п'ятий рік.

– Чи були моменти, коли робота набридала, емоційне вигорання?

– Звісно, навіть не раз. Інколи бувають такі теми, після яких аж не знаєш як далі братися до роботи. Одного разу писала інтерв'ю з воїном АТО, не знаю, чи від почутого, чи від хвилювання – мене постійно нудило, я ніяк не могла завершити інтерв'ю. Встаю з-за комп'ютера – все ніби нормально, а лише відновлюю роботу – ледве себе стримую. То, напевно, був мій найважчий досвід. Коли здала те інтерв'ю, то добрих два тижні не могла братися за написання взагалі.

– За яку роботу в газеті Ви відповідаєте?

– Як каже наш редактор, ми намагаємося бути колективом «зірочка», щоби в разі чого кожен міг замінити один одного. Зазвичай, пишу про спортивні події району, відповідаю за матеріали про владу. Також кожен із журналістів редакції розділив між собою села району, тому спостерігаємо за подіями й у своїх населених пунктах.

– Які матеріали понад усе любите писати?

– Люблю скандали й гостроту! Завжди беруся за всілякі проблемні теми. Моя свекруха навіть жартує, що мені колись в темноті по голові дадуть за те, що лізу куди не треба. Біда, що таких тем не завжди в Городенці багато. Дуже люблю інтерв'ю з цікавими й талановитими людьми. Звісно ж репортажі з цікавих подій також мені до душі.

– А все ж, що більше подобається: писати репортаж про якусь подію чи брати інтерв'ю?

– Важко сказати, залежить від події чи співрозмовника.

Наприклад, коли писала репортаж із похорону воїна АТО Володимира Дзундзи з Кунісівець, вмивалася сльозами кілька годин, перш ніж хоч щось написати, то важкий для мене досвід. А от репортаж із якогось святкування чи відкриття об'єкту – сам вилітає з-під пера. Те ж саме з інтерв'ю – коли розпитуєш про щось веселе і цікаве, то й матеріал пишеться швидко.

– Розумове навантаження іноді виснажує більше, аніж фізичне. Зрозуміло, що в такі моменти зникає натхнення. Так от, скажіть, як же потім його повернути? Можливо, у вас є особисті лайфхаки?

– Немає натхнення – не беруся до роботи. Навіть коли горять дедлайни, я краще піду прогуляюся, почитаю книжку, якимось підніму собі настрій. Колись пробувала писати «на силу», та виходила така дурня, що й здавати таке було соромно. Тому, якщо текст не йде, не змушуйте себе, краще відволікайтесь на деякий час і приступайте до роботи у гарному настрої.

– Як вважаєте, чи потрібно вчитися на журналіста, щоб бути фаховим спеціалістом?

– У нашій редакції немає жодної людини, яка навчалася на спеціальності «Журналістика». Тому, думаю, не важливо, хто людина за фахом. У нашій роботі головне хист, комунікабельність та любов до людей.

– Пригадайте дві помилки на початку кар'єри журналіста за які Вам соромно, або ж просто смішно з них.

– Чому ж на початку кар'єри? Зараз є й деякі моменти, після яких рука мимоволі тягнеться до лоба. Наприклад, спочатку я дуже соромилася брати в людей коментарі чи підходити ближче, щоби сфотографувати когось на тій чи іншій події. Зараз згадую такі моменти з усмішкою.

– Розкажіть, на яких курсах Вам пощастило побувати і що корисного Ви з них почерпнули?

– У нашому Медіацентрі ми вчимося щодня. Не раз були переможцями журналістських проєктів, ставали й кращою районною газетою України. У рамках проєкту ОБСЄ ми кілька днів відвідували лекції провідних медійників у Києві. А ще тиждень стажувалася у медіа-хабі «Накипело», що в Харкові, звідки взяла багато нового. Крім стажувань і лекцій, до нас у редакцію приїжджали журналісти, юристи, письменники та інші медіа-гуру, які вчили нас, як створювати якісний контент для читачів.

– Що Вас дратує в роботі інших журналістів?

– Ой, навіть не знаю. Напевно, недостовірні інформація або перекручування фактів, публікування фото чи відеоматеріалів без дозволу чи посилання на першоджерело. Наприклад, дуже часто обласна преса «злизує» інформацію з нашої фейсбук-сторінки, видаючи її за свою, жодним словом не згадуючи про «Край». Ми звісно нагадуємо про себе, і нас таки вписують у такі новини, але все ж відчуття не дуже приємне.

– Як вдається поєднувати роботу і сім'ю?

– Ніяк не вдається. Намагаюся з усіх сил! Інколи пишу навіть уночі, щоби вчасно здати матеріал. Та все тішу себе тим, що діти підростуть і буду мати більше вільного часу! Наразі я вийшла працювати, хоча ще два роки мала би бути в декреті – моїй доні рік і два місяці. Та все ж, я не можу без улюбленої справи, тому поєдную приємне з корисним.

– Що можете порадити школярам, які прагнуть в майбутньому реалізувати себе в професії журналіста?

– Любіть те, чим займаєтеся і тоді все у вас вийде!

Ксенія Лукіячук

ОКСАНА РОВЕНЧАК:**«УКАЗУВАТИ ПЕРОМ НА РАНУ І ЛІКУВАТИ ПРАВДОЮ»**

За словами Оксани Ровенчак, журналістки-розслідувачки, котра солідарна із французьким колегою Альбером Лондром, найважливіше в професії – правда. Не зраджувати правді – основний принцип, не нашкодити – провідні орієнтири у житті та професії.

Авторка книги журналістських розслідувань «Кардіограма» 2020 року відзначена міжнародною премією імені Пантелеймона Куліша. Вона – також лауреат премії Національної спілки журналістів України «Золоте перо», нагороджена Золотою медаллю української журналістики. Прізвище Оксани Ровенчак увійшло до енциклопедичного словника «Українська журналістика в іменах». З 2016 року кращі журналісти Івано-Франківщини змагаються в щорічному обласному конкурсі в номінації «журналістське розслідування» на премію її імені.

– Пані Оксано, у 2018 році вийшло Ваше літературно-публіцистичне видання «Кардіограма». Розкажіть, будь ласка, про історію створення цієї книги.

– Для мене знаковий 2016 рік. Ювілейне літо Івана Франка з його відомим у майже передсмертному вірші закликом: «Не мовчи, коли, гордо пишаючись, Велегласно брехня гомонить» і дало поштовх для впорядкування й видання вибраних журналістських розслідувань. 2016 року заснована обласна премія мого імені Івано-Франківською обласною організацією Національної спілки журналістів України. Цьогоріч відбувся п'ятий обласний конкурс у номінації «журналістське розслідування».

Конкурс є, премія є, спеціальні призи є, дипломи є, то, подумала, було б добре видати книгу. І як подарунок для

переможців також. Подбала, щоб її отримали й лауреати перших двох конкурсів.

Журналістика – це не коридор, а сходи. Премія, «Кардіограма» і є ними до вдосконалення професійності. Один із розділів книги власне й називається: «Пишіть так, як я, і краще».

– Ваша книга має цікаву назву. Розкажіть, будь ласка, чому саме «Кардіограма»?

– Назва «Кардіограма», бо журналістські розслідування – це моя кардіограма. Це бій і збій серця!

До книги ввійшли різноманітні за темою журналістські розслідування і судові нариси. Подала дванадцять за цим складним жанром публікацій із сотень, що були надруковані в першій демократичній газеті України «Галичина» (Івано-Франківськ), в якій працювала, у «Тижневику Галичини», «Голосі України» та інших періодичних виданнях. Чого дванадцять? Як «апостольських правд». А також десять прицільних судових нарисів, що утверджують перемогу правди над брехнею, просвітлюють людські душі Божою святістю. Документальні історії із «живою правдою без прикрас» відображають своєрідність сучасного світу в нон-фікшн (nonfiction) з динамічним осмислюванням фактів сьогодення. І кожна історія пропущена крізь серце.

– Коли Ви зрозуміли, що хочете займатися розвідувальною журналістикою?

– Не люблю вислів «розвідувальна журналістика». Журналістське розслідування – суттєво рельєфніше. Йому віддала майже тридцять років. Це надскладна газетярська праця.

За словами французького практика й теоретика журналістики Жана Мурікана, журналістське розслідування – це «розкрити приховане й зрозуміти». Але його досвід, а також ще одного французького колеги Брюна Пфейфера, з яким познайомилася під час міжнародного тематично-

го стажування, був потім, уже на «сходах журналістики», коли вдосконалювала опанування жанром. У цей час знадобилася й спільна праця з колегами європейських країн, коли вони зацікавилися моїми публікаціями про продаж дітей в Україні. Журналістське розслідування продовжувала вже разом із представниками французької, німецької та австрійської періодики, а також англійського радіо й телебачення. Я ретельно записувала розмови з офіційними особами, долучала кожний первинний документ. Зарубіжні колеги дивувалися. «Для чого журналістові свідок? – риторично запитував кореспондент австрійського тижневика «Профіл» Грегор Майєр. – Журналістові не потрібен свідок. Для розмови з чиновником будь-якого рангу журналістові не треба брати із собою сторонню особу. Його професійний обов'язок збирати й подавати до преси інформацію, аргументувати її фактами, аналізом перебігу подій».

Як не згадати Івана Франка, в якого постійно вчуся публіцистики думання зі студентських років! Людину планетарного мислення, в якого вершинна не лише поетична лірика, але й публіцистика! Наче вкарбувалося в мені його знакове: «Різниця між правдою і брехнею лишень у тому, що брехня завжди має свідків, а правда – ніколи» («На скло-ні віку», 1900 рік). Тривалий час запитувала себе: «Як, чого так?» Мучилася відповіддю, але безпомилково вірю українському генієві, великому публіцистові, правдиве слово якого перемагає брехню. Болем серця!

У «Кардіограмі» є журналістське розслідування, надруковане в районній газеті. Подала лише одне із багатьох як приклад тому, що в районній газеті можна й треба працювати в цьому жанрі. Мені завжди боліла несправедливість. Друкувала розслідування ще тоді, коли вся преса служила рупором Компартії України. Так, і тоді можна було, якщо пекла неправда й фактами ставав на її захист, писати й публікувати журналістські розслідування. Непросто, бо пе-

реслідували. Але завжди пам'ятаю, що правда перемагає. Молюся. Прошу Бога допомогти мені. Буває, що в найприкріші моменти згузнені хмари прояснюють небо.

В одному журналістському розслідуванні прийшов на допомогу В'ячеслав Чорновіл. Мені було легко з ним, бо він публіцист високого виміру. Власне, його вислів і народився під час спільної праці: «Немає страшнішої кари за муки нечистого сумління, бо немає вищого судді за правду». Він є в «Кардіограмі».

– Ваші журналістські розслідування активно публікувала газета «Галичина». Що скажете про співпрацю з виданням?

– В обласній газеті «Галичина», в якій надрукована більшість журналістських розслідувань, мені довіряли. І крила давали світлої пам'яті головний редактор Богдан Галюк та його заступник, куратор власних кореспондентів Орест Олексин. Щаслива, що мої журналістські розслідування були «цвяхом» номера. Власне, працювати в цьому жанрі – це характер. Внутрішня потреба допомагати людям у прикрий для них час. Це енергетика. Інтуїція на добро. Те, без чого я не можу жити.

Підтримую творчі зв'язки з «Галичиною». Радію кожній гарній публікації колег. Друкую й свої матеріали. 2018 року викликали читацький резонанс мої журналістські розслідування «Як у Долині «інспектор» на-фреймут(ив)» та «Як у Долині батярують» («Галичина», 16 лютого й 16 серпня 2018 року).

– У своїй книзі «Кардіограма» Ви говорите про «совкове» ставлення до журналістського розслідування. А яку ситуацію щодо цього складного жанру спостерігаєте сьогодні?

– «Совковість» – доволі розлоге поняття. Сьогодні ним зловживають. Не можна вважати всю журналістику радянської доби такою, що не робила поступу. Завдяки її про-

блискам професійності українське суспільство вчилося демократії, відкритості, всотувало та розвивало моральні цінності. Зауважте, що оминаю вислів «європейські цінності», що також заяложився частим цитуванням і столочився штампами.

У «Кардіограмі» є триада есеїв про філософію журналістики. Вона розпочинається моєю Концепцією наближення журналістики до моралі. Надрукувала її всеукраїнська газета «День» 3 жовтня 2008 року – «Слово має визволяти, а не поневолювати». Десять принципів наближення журналістики до моралі». Перекладена англійською, французькою та німецькою мовами. Вона актуальна й досі. І буде, мабуть, ще роки затребуваною. Це назагал.

Окрема розмова про журналістське розслідування. Ніколи не поважала таких, коли журналіст брав документи в одного багатія, щоб знищити бізнес конкурента, і голосно видавав професійну продажність за «журналістське розслідування». Двох яскравих псевдо-розслідувачів називала тоді, коли ними захоплювалися. Час підтвердив мої означення. Сьогодні дехто називає журналістським розслідуванням і підглянуті приватні повідомлення в смартфонах. Це крайність, що перевищила навіть «жовту» пресу. Читати чужі листи без дозволу про будь-що і в будь-кого завжди аморально.

Журналістське розслідування – це праця з первинними документами, а не копіями, хіба що засвідченими нотаріусом. Коли окремі журналісти обслуговують якусь партію – до слова, запартійнилася не лише українська журналістика, а й у Європі та США також, що підтверджують вибори – то не є розслідуванням. Як і те, коли стежать чи навіть переслідують автомобілі відомих людей, пильнують, з якого ресторану ті виходять і з якими пакетами.

На жаль, дивують журналістські розслідування про вбивство Павла Шеремета. Журналістів убивають не через

те, що написали, а за те, що вони готують написати й надрукувати. Ніхто досі не сказав, над чим працював Павло Шеремет. Олена Притула, теперішня власниця «Української правди», мала б знати. Власне, вона останньою бачила і Георгія Гонгадзе, і Павла Шеремета, котрих убили після виходу з її помешкання. Я наче наблизилася до розуміння, що могло бути причиною смерті Павла Шеремета. Відповідь почасти знайшла в його розмові з Нобелівською лауреаткою Світлоною Алексієвич, в реагуванні на неї тодішньої влади. Цікава тема про формування банку стовбурових клітин під час сучасних воєн, що є надзвичайно прибутковим. Павло Шеремет свого часу розвінчав президента Білорусі Олександра Лукашенка. Планував серійну портретистику.

Для мене прикладом журналіста-розслідувача є Іван Ілляш з «Голосу України», в якій і я друкувалася. Цікаві журналістські розслідування, відзначені моєю премією і спеціальними призами. Вони професійні, актуальні, різноманітні за темами, глибокі за розкриттям їх, оригінальні за формою, використанням мовних засобів.

– Відомо, що професія журналіста-розслідувача є доволі небезпечною. Чи траплялися ситуації, після яких Ви задумувалися про те, щоб не займатися журналістськими розслідуваннями?

– Журналістське розслідування – надскладний жанр. Але він і цікавий тим! У «Кардіограмі» лауреати моєї премії та володарі спеціальних призів діляться думками про журналістське розслідування. Тим, хто відчуває серцем своє покликання, воно додає сили.

Правда для мене настільки дорога, що я нею переборювала всі страхи. Для їхнього виникнення були підстави. Але ніколи не думала зійти з обраної дороги. Лише на якийсь час від журналістського розслідування переходила до інших жанрів. Найчастіше есеїв, тієї художньої публі-

цистики, що налаштовує на світле. Постійно працювати в жанрі мовою фактів і серця (так і називається один із розділів книги – «Мовою фактів і серця») неможливо, бо світ видається «суцільною вигрібною ямою». Тому, щоб не зневіритися в його благовісності, писала есеї, нариси, рецензії. І в такий спосіб зберігала світоглядну рівновагу, знижувала градус психологічного напруження, чорні фарби змінювала пастельними, щоб уберегтися від зневіри, утвердитися в перемозі добра над злом.

Журналістське розслідування – це публіцистика думання. Шукачі справедливості випереджують свій час. Одиниці йдуть за ними, інші кидають камінням. Мене живила дружба із дисидентами: сім'єю Січків, Євгеном Сверстюком, Зеновієм Красівським, Ярославом Лесівим. Особливо додавали сил молитовні рядки священника й поета Ярослава Лесіва:

*Камінь, що в мене кидають,
В чорнозем душі ловлю.
Зійдуть ломикаменем квіти.
Люблю вас, люблю, люблю...*

– У своїх публікаціях Ви торкаєтеся гострих тем, які, мабуть, впливають на психологічний стан. Які поради дасте тим, хто під час роботи постійно піддається тиску та зазнають стресу?

– Справжня журналістика – це майже завжди певні хвилювання. По-іншому не може бути! На Ваше запитання вибудую свою думку за назвами розділів книги. Уже називала «Мовою фактів і серця». Є ж іще: «Пульс до ста», «З холодним розумом і гарячим серцем», «Коли й твоя душа щемить», «Береженого й Бог береже». З власного досвіду означила десять порад для журналістів-розслідувачів. Насамперед – треба старатися жити в гармонії з Божими заповідями. Молитва допомагає в найскрутніші хвилини.

Пам'ятаю слова Папи Римського Франциска, що «гріхи» інформації нищать серце, завдають людям шкоди. Ніколи не зраджувати правді. Нас не люблять колеги, бо нерідко доводиться спростовувати їхню брехню. Стаєш чужий серед своїх. Але треба вчитися доброзичливості й за цих обставин.

Я добре орієнтуюся в юриспруденції. Без її знань не варто розпочинати журналістське розслідування. Завжди готова до захисту в суді за кожний газетний рядок. Мінімальна редакторська правка й лише за погодженням автора. Ці й інші застереження захищають мене від додаткових стресів.

Ми маємо свого покровителя. Це святий Франциск Сальський. Є його молитва, що журналіст має бути слугою Правди!

– У журналістських колах вважають, що потрібно змінювати стандарти журналістики. Чи погоджуєтесь Ви з цією думкою? Якщо так, то що, на Ваш погляд, потребує оновлення?

– Для мене стандарт журналістики Іванове Франкове: «Мовою душ говоріть до душі». Як світоглядний публіцист, він закликав «рівняти стежку правді».

Повторюю зі своєї Концепції наближення журналістики до моралі: «Повага до правди – перший обов'язок журналіста. Основне його завдання полягає не в збиранні інформації, а в поширенні правди, єдиним фільтром якої є сумління. І друге ім'я правди – добро. Стань недосяжним для зла, казав український філософ Григорій Сковорода. І найголовніше – «Слово має визволяти, а не поневолювати». Це вічні стандарти журналістики. Української та світової. Журналіст покликаний рятувати ошукані душі. Сьогодні він сам ошукує їх брехнею, маніпулює думкою за допомогою сучасних технологій. Масовість комунікації спричинила до того, що нерідко зло спокушає свідомість. Додалися й соціальні мережі, де здебільшого зло знаходить прихисток

і поширюється фейковою інформацією, тими фальшивими повідомленнями, що перевертають світ дригом. Інформація витісняє аналітику. Вік інформації диктує свої виклики. І все ж аналітика та журналістика думання, що йде від серця й знань, має вивищуватися над рівнем нині майже суцільного інформаційного хаосу, який затуманює розум, а не просвітлює його. Про це кажу майбутнім журналістам, з якими зустрічаюся. Не люблю нині модних майстер-класів. Звучить захопливо. Але кожний має виробляти свій професійний стиль. Упізнаваний! Щоб з перших речень можна безпомилково назвати автора.

Мені завжди цікаві зустрічі з молодими журналістами. Ставлюся до них із повагою. Вірю, що вони будуть моральними журналістами, для яких правда – над усе.

Запам'ятала зустріч із студентами-журналістами Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, яку організувала відповідальний секретар Івано-Франківської обласної організації НСЖУ, секретар Національної спілки журналістів України, заслужений журналіст України Вікторія Плахта. Від фахового спілкування раділо серце!

– Яке Ваше професійне кредо?

– Моє життєве кредо збігається із професійним: «Ніколи нікому не робити свідомо зло!» Відплата за свідомо скоєне зло конче настає! У правді йти до кінця! Вона визволяє! Вірю! Власне, слово «кредо» з латинської мови перекладається «вірю».

– Пані Оксано, Ви пишете публіцистичні статті. Цікаво, яких сучасних публіцистів читаєте Ви? Чи можете порадити когось нашим читачам?

– Читаю багато. Роблю нотатки. Постійно гублю ручки. Нерідко бракує її під рукою, коли треба записати чиюсь мудру думку. Люблю художню публіцистику Михайла Слабошпицького, Володимира Качкана, Світлани Алексієвич.

Захоплює світоглядний світ слова Йосипа Лося, відгук-рецензія якого на мою книгу вміщений у ній, Богдана Зілинського – чеха українського походження, котрий з діда-прадіда ознайомлює світову спільноту з історією України, її культурою, Сергія Плохія, Енн Епплбом. Власне, це люди, котрі здатні відчувати чужий біль і писати про це. Як завжди, в пріоритеті твори Ліни Костенко, перечитую Юрія Мушкетика, особливо вразила його чесна громадянська позиція про зрядянщині колективні листи. Люблю читати Сергія Осоку.

Христина Федоришин

РОКСОЛАНА БАБІЙ:**«НЕ ПОТРІБНО ЧЕКАТИ ВІД КОГОСЬ НАСТАНОВ,
А САМОМУ ШУКАТИ МОЖЛИВОСТІ»**

Роксолана Бабій — студентка Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кореспондентка новин на ТІРК «Вежа», голова осередку Всеукраїнської молодіжної громадської організації «Фундація Регіональних Ініціатив» в Івано-Франківську.

— Ким мріяла стати в дитинстві?

— У дитинстві я бачила себе вчителем, перекладачем, дизайнером, власником кафе чи готелю, менеджером тощо. Стати вчителькою, скажімо, мене зупинило те, що діти нечемні, гіперактивні – я б їх просто не витримала. Ще хотіла бути перекладачем, бо у школі поглиблено вивчала німецьку мову, але передумала, бо з часом мені така професія видалася нудною. Дизайнером б не була, бо не вмю малювати і розуміла, що не вступлю на цю спеціальність ніяк. Хоч я дійсно хотіла проєктувати інтер'єр квартир, (у школі навіть проєктувала наш Драмтеатр), але не тягнуло мене до того так сильно. Потім задумалася над власним готельним чи ресторанним бізнесом, однак навчатися на такій спеціальності я не дуже хотіла, тому вирішила опанувати менеджмент. Якось я спитала маму: «А що то за спеціальність, яка вчить керувати?» А мама каже: «Менеджмент». І так я вже майже обрала спеціальність. Але що ви думаєте? Після 10 класу однієї ночі я змінію свій вибір і вирішую вчитися на журналістиці. А вплинув на мене перегляд серіалу «Рівердейл» і прагнення брати інтерв'ю у відомих людей. Я не шкодую, що вже майже за крок до вибору все змінила, бо життя склалося так, що я зараз і непогано практикуюся у менеджменті.

— Як тобі студентське життя?

— Зважаючи на те, що зараз карантин, а я ще й працюю увесь день, студентського життя не відчуваю зовсім. Та й, здається, я просто потрапила в таку групу, де не дуже вже

й сильно хочуть «тусити». А я так чекала цих вечірок, зустрічей після пар, однак вони за 5 семестрів мого навчання відбувалися рідко. Напевно, я б швидше хотіла закінчити навчання. Хоча поміж тим, я знайшла собі альтернативу, як класно провести студентське життя – вступила до громадської організації. Вона дала мені впевненості, я знайшла однодумців і гарних друзів.

– Ти почала працювати у телерадіокомпанії «Вежа» у 18 років. Як ти зрозуміла, що в тебе достатньо знань для роботи на телебаченні?

– Перш ніж почати працювати на «Вежі», я проходила низку стажувань. Серед них була й практика на «Суспільному». Це був перший курс, а мене прийняли «працювати» в Newsroom. Я мала змогу стати кореспондентом новин, вперше взяти у руки мікрофон, опитувати людей, а потім писати сюжет. Далі ще кілька практик із написання новин... і мені випав шанс знову стажуватися на телебаченні. Це була якраз «Вежа» і цю практику я отримала у межах проєкту «Молодь і влада». Коли побачили, що я журналістка, то одразу запросили до телерадіокомпанії.

Пройшов час і я вже могла видавати свої сюжети в прямий ефір, випусковий редактор частіше почала відправляти на зйомки. З часом запропонували роботу. Ось тоді я зрозуміла, що в мене знань достатньо, аби розпочати роботу. Хоча, насправді, мені ще вчитися і вчитися.

– Дай декілька порад журналістам.

– Вчіться, працюйте над собою, не сидіть на місці і не чекайте, що робота впаде з неба. Вакансій зараз немає і люди здебільшого отримують роботу випадково (або розробили свої методи пошуку). Відвідуйте додаткові курси і розвивайтеся в інших сферах поза університетом, бо з вашим червоним дипломом можуть і не прийняти на роботу. Цікавтеся, чим живе та околиця, де ви збираєтеся працювати.

– Які враження від роботи на телеканалі?

– Робота переважно нестабільна – в день буває по декілька зйомок. Часом переживаю над тим, аби впоралися

з оператором до кінця робочого дня, адже відзнятий матеріал потрібно ще змонтувати. Крім того, за час роботи я досліджую місто.

— Ти голова молодіжної громадської організації ФРІ у Івано-Франківську. Розкажи про неї.

— Я дізналася про «Фундацію регіональних ініціатив» на першому курсі, коли брала участь у презентації «Спільноти Св. Єгидія». Мене зацікавив захід про медіаграмотність, а позаяк ФРІ-шники володіли інформацією про нього, я вирішила поспілкуватися з ними на цю тему і познайомитися ближче. Згодом, після багатьох випадкових зустрічей з людьми із організації я, не роздумуючи, подала заявку на вступ до них, адже мене зацікавила креативна та прошарена молодь. І ось вже більше десяти місяців я голова цього осередку.

Загалом, наші проєкти стосуються розвитку молоді, коли вчитися можна не лише сидячи за партою, а й на килимку в приємній компанії, або в таборі поза містом на свіжому повітрі. У свої лави ми приймаємо членів і членкинь, які хочуть розвиватися разом із нами. Ми вчимо їх працювати в команді, вчимо ставати лідерами. Також допомагаємо школярам зрозуміти, чим вони хочуть займатися в майбутньому. Тому це корисно як школярам, так і студентам.

— У 15 років ти почала займатися волонтерством. Звідки виникло таке бажання?

— Я хотіла брати участь в різних фестивалях, оскільки серед мого оточення це було популярно. Хотілося мати досвід у волонтерстві та використовувати можливості, яке воно давало. Мене спершу не брали туди, куди я хотіла, а у 2017 році я все-таки взяла участь у Франківському півмарафоні, а з 2018 я як волонтер була присутня на Porto Franko, Lviv Media Forum, Карпатський простір.

Оскільки діяльність у ФРІ забирає багато часу, я припинила волонтерство у «Спільноті Св. Єгидія». В цей список також входить проєкт БУР, де наша команда відновлювала будинок побуту – саме там я навчилася шпаклювати та

ґрунтувати. Ми займалися не лише будівництвом, а й саморозвитком – вивчали мову жестів. Загалом, вся моя громадська діяльність – це волонтерство.

– **Який проєкт із тих, що ти організовувала, найцікавіший?**

– «Твоя країна». Його суть полягає в тому, що на три дні приїжджає 10-15 учасників з інших областей, яким організовуються розваги та знайомство з новим містом.

– **Мотивація від Роксолани:**

– Не потрібно чекати від когось настанов, а самому шукати можливості.

Потрібно точно знати, чим ти хочеш займатися в житті, щоб не витратити свій час дарма. Якщо є можливість, то відвідуйте різні проєкти, подорожуйте, шукайте нові знайомства. Тоді Україна не буде здаватися вам неосязною і незнайомою, адже всюди будуть ваші люди.

Анастасія Березовська

ЮРІЙ ПАЛИВОДА:**«ЦІНОЮ СВОБОДУ ВОЛІ, КОЛИ Я САМ МОЖУ ВИРІШУВАТИ, ЩО І ЯК МЕНІ ФОТОГРАФУВАТИ»**

Завжди напоготові, завжди дивиться на все крізь об'єктив камери. Навіть якщо вона не з ним — об'єктивом стають його очі. Юрій Паливода — фотожурналіст, роботи якого часто провокують гострі обговорення в соціальних мережах, а фільми — торкаються соціально-значущих тем.

Юрій вивчав політологію і, як сам зізнається, спочатку бачив себе саме в цій сфері. Після Революції Гідності він рік пропрацював у політичному штабі партії «Воля», однак згодом пішов з цієї роботи і з 2015-го року працює в інтернет-виданні «Курс».

Журналіст часто ходить на лекції до студентів і дає поради: *«Для початку, дуже важливо для фотографа робити власний архів, адже фотографії можуть стати в пригоді за рік, два, три. Я, на жаль, цього правила спочатку не дотримувався, а тепер шкодую».*

Деякі фото Юра робив на телефон, бо, як сам він каже — треба завжди бути напоготові: *«Для журналіста взагалі дуже важливо мати фотоапарат — коли ти опиняєшся в гуці події, то можеш легко дістати телефон, зробити фотознімки й одразу поширити їх мережею».*

Фотограф запевняє, що не потрібно боятися робити фото, а якщо страх є, то його потрібно пересилювати, щоб знімок вийшов справді цікавий. Найголовніше, за його словами, розуміти про що ви розповідаєте: *«Уявіть, що тексту немає, а вам потрібно зробити 10 фотографій, які б показали про що матеріал, продемонстрували суть».*

Також Юрій Паливода наголошує на тому, що під час роботи треба бути обережним, адже бували випадки, коли

журналістам розбивали телефони чи апаратуру, або навіть били.

Фотограф каже, що, вирішуючи яку фотографію подати, він завжди керується емоцією. Також ділиться, що дуже любить фотографувати концерти і з поміж фотографій обирає ту, на якій люди демонструють щире захоплення, радість, сум чи гнів. Словом, щирі емоції – це завжди влучення у «десятку».

На запитання, чи виникали інколи конфлікти він відповідає: *«Так, дуже часто люди погрожували, нападали, били по фотокамері. Саме тому для журналіста важливо знати закон, прочитати свої права, що саме можна фотографувати, а що – ні».*

Юрій також створює власні проєкти – знімає короткометражні фільми на гостро-соціальні теми.

Повністю віддаватися своїй справі і любити її всіма фібрами душі – те, чому ми можемо повчитися у Юрія Паливоди.

Ірина Плитус

Ғсе

ПОСВЯТА

Автобус зупинився, але мотор ще гурчав. Крізь заплямоване вікно в автобус ввірвалося світло, і тоді я побачила, що натовп вже готовий до зустрічі з нами, із початківцями. Потому мотор замовк, і знадвору добувся чийсь голос:

— Журналістів сюди. Чи є там журналісти?

У наших очах читалися занепокоєння, радість, крихти сумління та ще кілька тисяч емоцій одразу. Ми точно знали, що назад дороги немає. Спершу йшли стежиною, що виводила нас із лісу, темп був доволі повільним, нам залишалося ще декілька кроків, і ось ми вже тут, на Алеї пам'яті журналістів. Так, це Алея пам'яті тих відчайдухів, героїв нашого міста.

Знову чийсь голос. Він звертався до нас. Це були настанови від журналістів, які дали нам їжу для роздумів. Зі своєрідним трепетом я почала згадувати все, над чим думала до цього. Це були банальні, аж ніяк не філософські запитання. Щось на кшталт, чому я хочу бути журналістом? На що я готова піти заради досягнення своїх цілей? Що я можу зробити для суспільства?

Тепер уже годі було сумніватися. Ми всі це чітко усвідомлювали. У нас різні наміри, думки, бачення свого майбутнього, але ми обираємо один шлях. Тут і зараз, сьогодні й до кінця. Журналістика – це поклик, що вабить до смерті. І я звикла до солодкого звуку її голосу.

Думки збіглися в одне ціле, відчуття певного катарсису дало змогу нарешті зрозуміти, чого я справді хочу. Бути об'єктивною, правильно доносити інформацію, діяти на благо суспільства? КЛЯНУСЬ, КЛЯНУСЬ, КЛЯНУСЬ!!!

Алла Павлуцька

ДВІ СТОРОНИ МЕДАЛІ

Сучасний світ наповнений професіями різного штибу. Напевно, кожна людина вносить в обрану справу щось своє – хто возвеличує, а хтось нахабно ганьбить. Так і з журналістикою. Всі журналісти свого визнання досягають по-різному. Хтось впевнено крокує тернистим шляхом справедливості, а для когось коротшою дорогою виявляється стежина нечесності та ганьби.

Чесна журналістика є не лише інструментом для боротьби за справедливість, але і вироком у цій боротьбі. Гідні завжди мають тернистий шлях до визнання, а часто і зовсім трагічний. За прикладами далеко бігати не потрібно – їх десятки. Вбивство Георгія Гонгадзе без перебільшення змінило хід української історії. Він показав зворотний бік епохи «червоних директорів» і «міцних господарників» біля керма держави та став вироком для системи, яку вони створили. Він став вироком, що згодом прозвучить не в суді, а на майданах і вулицях українських міст. Його історія була про владу, що «злетіла з котушок», про непокаране зло, яке двадцять років отрує нас, і про журналіста, який своєю смертю намагався зупинити сповзання країни у прірву.

Журналіст поплатився. Обвинувачені у цій справі – люди, які повинні були шукати самих себе. Начальник Головного управління кримінального пошуку МВС України Олексій Пукач і троє його підлеглих – ось стражі порядку і водночас втілення беззаконня.

Але є й інша сторона медалі. Тут журналістика є місцем становлення пристосуванців, отже «грає на руку» тим, хто нівелює всі принципи та істинну суть професії. Прикладів знову ж таки безліч.

Хочеться згадати як починав свою політичну діяльність з «жовтої» преси журналістом Олег Ляшко. Брудні замовні статті, через які він неодноразово навідувався до зал судових засідань, приносили чималі гонорари, а згодом це проклало доріжку і в політичний бомонд. Одіозний та своєрідний

на тлі «традиційних» політиків Олег Валерійович торував свою дорогу з журналіста до політика і таки досяг бажаного.

Журналіст – дзеркало суспільства. Він повинен відображати дійсність. Але, на жаль, десятки тих, хто носить звання журналіста, відображають цю «дійсність» на користь тих, хто їм заплатить.

Насправді висока оцінка журналістики як інструменту у боротьбі за правду та справедливість часто трагічно відіграється на своїх борцях. Перевагою послужить і пристосуванцям, які її знецінюють та дискредитують.

Ось такі дві сторони журналістської медалі: одні в боротьбі за правду позбавлені життя, а інші використовують професію не з найвищих поривань, а просто як засіб вижити й прижитися. Різні долі, різні здобутки, і для кожного знайдуться свої поціновувачі та фанати. Якість не завжди оцінюється, але це не означає, що вона перестала бути затребуваною. На правду запит є, на боротьбу за справедливість запит є, отже і щира журналістика буде існувати, але раз-по-раз вона ставатиме інструментом в руках нечестивців.

Ольга Гарлінська

12 ОСНОВНИХ СИМПТОМІВ, ЯКІ ВКАЗУЮТЬ НА ТЕ, ЩО У ВАС – ЖУРНАЛІСТИКА

Симптом I

Ви відчуваєте відразу до пропозиції Ваших батьків вступати до медичного, юридичного чи будь-якого іншого, бо «журналістів б`ють, вбивають і взагалі, «це неприбуткова професія»!

Симптом II

Вам добре вдається писати тексти, комунікувати з людьми, рівно тримати мікрофон, не затинатися і не заламувати пальці, коли говорите на камеру, а ще – у Вас досить непогана дикція, про що вам часто, широко посміхаючись, колись казала вчителька, далека родичка або мамина подруга (іноді, це все – одна людина).

Симптом III

Ви не клікаєте на інтернет-заголовки типу: «Обязательные выплаты от государства получит каждый! Достаточно лишь ...», або «Супрун: «Боль в сердце пройдет, если добавлять в чай три ложки обычного «...», або «Шок! Зеленский – пришелец с Нибиру! Ученые обнаружили в крови президента ...», або «Тіна Кароль потішила фанатів новими фото у спідній білизні!»

Якщо все-таки клікаєте, то у вас інша хвороба.

Симптом IV

Вам подобається прогресивна музика, кіно, елітарна література, живопис, інтелектуальні дискусії і всяке таке, але ви не знаєте, чого ви хочете і куди з отією любов'ю дітися.

Симптом V

Десь глибоко-глибоко в душі, ви усвідомлюєте, що хочете робити щось дуже круте, змінювати світ, впливати на хід світової історії, але ця бісова прокрастинація...

Симптом VI

На прийомі у свого психотерапевта Ви, радше за все, зізнаєтесь, що Ваш найбільший страх – прогавити дедлайн, а тому – це сюжет для більшості ваших нічних жахів.

Симптом VII

У Вас є психотерапевт.

Симптом VIII

Вас не лякають терміни дифамація, джинса, інфотеймент, коворкінг, копіпаст, рерайтинг, фактчекінг, фрілансер, фейк, інмутація. Вас також не злякає ані холод, ані голод, якщо потрібно виконати важливе редакційне завдання.

Симптом IX

Вам не складно вийти із зони комфорту, окрім випадків, коли Вас просять це зробити, обґрунтовуючи прохання фразами: «ну ти ж у нас журналіст!», або «о, ну то який з тебе журналіст?!», або «краще би у медичний поступив!»

Симптом X

Вам захотілося придбати фотоапарат.

Симптом XI

Ви піддаєте сумніву й аналізу все, що чуєте, бачите і відчуваєте, а ще – вас дратують орфографічні, орфоепічні та пунктуаційні помилки.

Симптом XII

Ви не пам'ятаєте, що таке сон, збалансоване харчування, спокій і який сьогодні день тижня.

(Інші симптоми перебувають на стадії доопрацювання. Аби зрозуміти причину див. Симптом 5)

Степан Пенкалюк

ФАКТ І КОМЕНТАР

Здавалось би, в усьому є по дві складові – давньокитайські філософи-натуралісти ділили світ на інь та янь, алхіміки будували свої принципи на теорії *сульфуру* та *меркурію*, магніти мають *південний* і *північний полюси*, а от журналістам доводиться обмежуватись поділом на *факт* і *коментар*. Наведені антиподи не дарма стоять на досить досяжній відстані, *менший*, ніж *півтори метри*, – так вони формують дещо єдине та нероздільне. Та, на жаль, обмежуватись єдиними сентенціями про давньокитайських натуралістів, середньовічних алхіміків чи навіть досить близьких за часом і простором електрофізиків, не будемо. Факт і коментар ближче, бо ж вони, як би журливо це не звучало, формують професійні риси журналістів. Але чи так це є насправді і хто може домінувати у нашій сфері – адепт факту чи послідовник коментаря?

Хтось скаже: «Ти хороший журналіст тоді, коли працюєш виключно з фактом». І автор такого висловлювання буде мати рацію, припустимо, частково, бо питання непросте та неоднобоке. У момент довгих рефлексій на цю тему *Свята Фортуна* зіштовхнула мене по дорозі в університет з одним есеїстом, публіцистичну творчість якого саме розглядала моя група. У це важко повірити, але інколи такі чудеса трапляються – я могла будувати теорії навколо чужих колонок разом із однокласниками, а натомість мала можливість запитати у автора текстів все, що мене хвилювало напередодні. Мізки у голові тоді більше нагадували желейні цукерки у вигляді черв'ячків, однак розмова вдалася. Як підсумок – багато підживи для роздумів і фраза, що стає лакмусом до важливого для мене нині питання (цитую не дослівно і спотворюю лексично навмисно): «Ти хороший журналіст тоді, коли працюєш з коментарем».

Така поляризація думок дещо нагадує роздоріжжя. То коли себе можна почувати по-справжньому *хорошим* журналістом?

Дядько Твен з Міссурі якось писав: *«Спочатку роздобудьте факти, а потім, на дозвіллі, можете з ними погратись»*. Найдоцільніше ця сентенція підходить до майстерності журналістів факту, бо ж, прецінь, творець розбишаки Тома Соєра та великий містифікатор трохи знався на цій роботі. І справді, можна бути талановитим журналістом факту, інакше кажучи, адептом культу репортерської журналістики – потрібно лише оперативно реагувати й негайно подати інформацію з цього факту, а робити це варто *тут і зараз*, не чекаючи наступної години чи, ба, навіть дня. У той же час, умовно *«погратись»* з фактом можна завтра-післязавтра та доти, поки він не зіпсується, себто не втратить своєї актуальності.

А ось польський письменник Станіслав Єжи Лец розмірковував наступним чином: *«Факт завжди голий, навіть якщо його одягнено за останньою модою»*. Такий афоризм міг би свідчити про майстерність журналістів коментаря, однак їх самих він і засуджує. Умовно кажучи, про талант у аналітичній сфері журналістики можна говорити лише тоді, коли коментатор вдало *«роздягне»* факт, а не покрийе його товстим шаром модного лахміття, котре не передаватиме достовірність інформації, замкненої у ньому.

Це ж стосується насамперед коментаря, який, майже як інь з янем, нероздільний разом із фактом. Не дарма ж магніт не може працювати виключно з південним чи північним полюсом, адже йому для повноти функціональності потрібні вони обидва.

Наріжний камінь факту і коментаря – це спільне і розбіжне між ними. Саме сакральне, ледь не священне ставлення до факту творить консолідацію журналістів-репортерів та журналістів-публіцистів, а дисонують вони вже на тлі методів та обставин інтерпретацій.

Діана Яців

ІСТОРІЯ СПОРТИВНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Літо. 1798 рік. Місто Лева. Іван Якович викинув ще один аркуш із створеної ним друкарської машинки.

«Відправляю Вам, Тарасе Григоривичу, свій новий винахід. Я назвав його – друкарська машинка. Користуйтеся на здоров'я. Приїжджайте, до нас на львівську каву. Тут у Львів має Шекспір приїхати на кілька днів, чекаю і Вас», – дописав Іван Якович і відправив листа разом із машинкою.

Не довго розбирався в цій дивотехніці Тарас Григорович. Один день. Одна чарка. Еврика – все готово, можна друкувати.

«Обов'язково приїду, я Вільяма з дитинства знаю, скоро буду», – відповів Шевченко і пішов пакувати валізи.

Осінь. 1798 рік. Місто Лева. Кав'ярня «В Українки». Троє хороших друзів нарешті зустрілися.

– Lvivska Kawa vse taku duzhe fayna, – голосно заявив Шекспір.

– Тааак, далі у нас прогулянка Старим Львовом, а потім – обід. Знаю одне дуже хороше місце, вам сподобається, – відкрив свій план на день Франко.

– Нумо, пішли хлопці, чого довго сидіти?! – голосно заявив.

Шевченко. І всі троє почимчикували на прогулянку цим прекрасним містом.

Довго чи коротко ходили вони, але зайшли пообідати. Довго обідали. Тут вам і перше, тут вам і не одне друге, і чарка з перцем, сало, борщ, цибуля, вареники. Вільям подивився на це і промовив:

– W mene dieta, ya ne mozhu.

– Треба, Вільяме, треба. Чи ти нас не поважаєш?

І давай налягати на всі страви, які були у меню. Після двох із половиною годин, вони розрахувалися карткою «Мудрий Банк» і почали думати куди йти далі. І тут Франко згадав:

– У нас відкрили новий об'єкт цього літа, стадіоном називається. Там якісь хлопці м'яча копають, не розумію тільки чому.

– Oooooo tak, to fythbol. Pishlu, vse poyasnyu, – сказав Шекспір.

Всі разом пішли на так званий футбол.

Хороший був матч, але людей було мало.

– Мало людей. Потрібно щось із цим робити! – сказав Шевченко. Почали думати.

– Еврика! – закричав Франко. – Давайте про це напишемо і розпишемо, Вільям знає правила, в мене є друкарська машинка, а ти, Григорович, наробив фотографій, – запропонував Іван Якович.

– Хороша ідея, йдемо, – погодився Тарас Григорович.

Цілу ніч друкували. Одразу декілька примірників випустили і пішли людям про це розповідати. А людям справді стало цікаво, усі читали і запитували: що і як?

– А чим це ви займаєтеся взагалі і як це все називається? – запитав хтось із натовпу.

Франко, Шевченко і Шекспір переглянулися між собою і впевнено заявили:

– Спортивна журналістика!

Ось звідки пішов цей термін, ось так і розпочалася історія спортивної журналістики. А може і не так, малий я був – добре не пам'ятаю.

Іван Муканик

МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ ЖУРНАЛІСТ – ВИМОГА ЧАСУ?

Журналістика – це сфера, де щодня потрібно приймати нові виклики. Треба стежити за новинками, трендами і тим, що цікавить аудиторію. Адже для неї працюють ЗМІ. Саме медійники мають доносити до громадськості усі інновації. Тому дивно, якщо у час технологій, прогресу інтернет-медіа обмежується виключно текстом. Так вже не можна.

Аудиторія сьогодні є доволі вимогливою. Не так легко вгамувати апетити всіх людей. Окрім опису ситуації необхідні ще її підтвердження у вигляді фото чи відео. Тому якщо ЗМІ хоче бути популярним та цікавим, то мусить підлаштовуватись під вимоги, диктовані покупцем.

Мультимодальність, мультимедійність є важливою вимогою у праці журналіста. Адже тільки у такому форматі, із залученням гіпертекстуальності, інтерактивності, можна привабити людей. Власне, мультимодальність – це процес спілкування із залученням різних модусів (письма, усного мовлення, жестів, візуальні образів тощо). Тому людина цієї професії мусить володіти іншими навичками, крім написання якісних текстів. Серед них – грамотне поєднання аудіо, візуальних засобів та слів. Без цих навичок важко втриматись у колі журналістики.

Особливо важливими є ці якості для інтернет-видань, саме вони найширше використовують мультимедійність. Тут немає випускового редактора як у газеті, який вичитає текст, а верстальник складе до купи весь матеріал у хорошу роботу. Важлива оперативність, навіть над оперативність. Тому той, хто не володіє такими вміннями очевидно програє у цій боротьбі.

Якщо говорити про зміни у цьому, то вони будуть тільки новими і прогресивними. Адже це не мода, яка є циклічною. Журналістика і способи її подачі завжди пов'язані

з розвитком суспільства, зокрема з людьми та їхнім спілкуванням. Тому мало ймовірно, що людство почне заново користуватись поштовими листами як основним способом передачі інформації. Таким чином газети не відродяться як фенікси. Сподівань на це покладати не варто. Необхідно набиратися досвіду, навичок та йти у ногу з часом. Адже мультимодальність – вимога виключно розвитку технологій. Тому у медіа немає шансу бути на плаву, якщо вони не приймуть умов боротьби за аудиторію. А бій за впізнаність відбувається через подачу інформації та кількість глядачів, читачів. Пальму першости здобуде тільки один. «І почнуться Голодні Ігри».

Діана Якимець

ЖУРНАЛІСТИКА КРІЗЬ «РОЖЕВІ» ОКУЛЯРИ

Гендерне питання сьогодні набуває дедалі більшої актуальності. У національних і регіональних ЗМІ надалі виходять матеріали, заангажовані сексизмом і гендерними стереотипами.

Якщо проаналізувати героїв матеріалів, які трапляються найчастіше, то це чоловіки, значно рідше – жінки. На жаль, медіа не так часто залучають жінок в якості експертів для програм, чи гостей до студій соціально-політичних шоу. Чоловічого обличчя – більше. Жінкам дозволяється тільки коментувати соціальні теми та «жовті» новини у той час, як чоловіки можуть коментувати політичні та економічні теми.

Однак, у медалі завжди є два боки. До прикладу, можна ж припустити, що телеканали та радіостанції запрошують чоловіків не через стать, а через те, що саме вони можуть найкраще пояснити чи прокоментувати конкретну тему. Можливо, якщо розглянути ситуацію з такої точки зору, не варто панікувати?

Я знаю багато випадків, коли в зону ООС не брали журналісток, пояснюючи це тим, що значно легше взяти чоловіка, який відслужив в армії, а «тебе ж ще РОЖАТИ!» У сюжетах про військові дії на Сході України значно частіше з'являються чоловічі обличчя, романтизуються героїчні вчинки хлопців-військових, а про долю медсестер на передовій, або кухарок практично ніхто і не пригадує – одиничні випадки.

Варто і згадати про дискримінацію жінок за віком (ейджизм). Здавалось би, старша жінка, яка виростила дітей, незалежна, має великий життєвий і професійний досвід, вважається медіа просовковою ідеалісткою, не підлаштованою під сучасні умови світу, а значить є не цікавою для висвітлення певної теми. А тим часом тільки уявіть, як сильно втрачається ресурс та потенціал.

Як можна вирішити цю проблему? По-перше, необхідно дотримуватися журналістських стандартів. По-друге, необхідно проводити коучі або бесіди з головними редакторами і наголошувати на тому, що має бути представлений і чоловічий, і жіночий погляд. Важливо й пам'ятати про дотримання рівності при висвітленні жінок і чоловіків. Не слід забувати і про правильну українську мову – вживання фемінітивів у назвах професій, посад тощо. Окремо варто розглянути введення гендерних медійних практик для студентів вищих навчальних закладів.

Тому роль мас-медіа в гендерному вихованні дуже важлива, адже, коли ЗМІ актуалізують проблему гендерного виховання, то цим самим мають можливість широко сприяти утвердженню гендерного балансу в соціумі.

Марія Кононенко

ЖУРНАЛІСТСЬКА КУХНЯ

Професія журналіста овіяна романтикою. Часто автори книг і фільмів наділяють таким родом діяльності головних героїв своїх розповідей. У творах та кінострічках створюється образ «творчої особистості»: зовнішній вигляд (яскраве вбрання, зачіска), страх перед покаранням, безліч романів, вміння працювати в стресовій ситуації, розв'язання проблем способом створення інших історій, самозакоханість (портрети, розмови про себе та ін.), скандальність та невірноваженість, іронізація себе, своїх робіт, оточення, авантюризм. Зазвичай матеріал сам приходить їм у руки. Камера та мікрофон дозволяють одразу отримати потрібну інформацію. Але наскільки правдивим є художній опис журналіста та чим він займається насправді?

Дійсно, журналісти – це творчі особистості, але реалії медійного простору та стандартів, повністю вбивають їх винахідливість. Об'єктивність та сухий фактаж – ось, що стається з їхньою майстерністю.

Обов'язки медійника – це збір, упорядкування, відтворення й іноді презентація інформації у пресі. Одним словом, журналіст знаходить цікаву тему, досліджує її настільки глибоко, наскільки це можливо, і готує матеріал. При цьому новинна журналістика потребує не тільки повної та точної, але і максимально оперативної подачі інформації. Робота на радіо, телебаченні та в інтернеті передбачає також створення сюжетів (аудіо- і відеорепортажів, інтерв'ю та іншого).

Журналіст працює спільно з редактором, який допомагає йому вдосконалити матеріал і стежить за дотриманням правил редакційної політики.

Для того, щоб бути акулою пера важливо мати вищу освіту, але не обов'язково фахову. Журналістом може стати економіст, медик, історик, юрист. Хтось може посперечатися, але насправді найбільш бажаними є фахові спеціалісти, позаяк

вони краще орієнтуються в тій чи іншій сфері. Проте потрібно не забувати, що журналіст – це універсальний солдат.

Знання:

Працівник ЗМІ насамперед працює для людей, спілкується з ними, глибоко аналізує їхні потреби, вивчає, досліджує, здобуває докази та новини, прогнозує розвиток подій, які в майбутньому зацікавлять аудиторію, тому повинен знати етику та психологію, філологію, риторику, основи редагування та оформлення тексту, інформаційні технології. Тобто мати не лише фахові знання, але й добре орієнтуватися в інших сферах.

Здібності:

⇒ спілкування і взаємодії з людьми (встановлення контакту);

⇒ уміння слухати і чути співрозмовника;

⇒ вміння грамотно і чітко ставити питання;

⇒ уміння швидко орієнтуватися в подіях, приймати адекватне рішення;

⇒ творче мислення;

⇒ уміння викладати доступною мовою отриману інформацію;

⇒ об'єктивність;

⇒ ерудованість;

⇒ самоконтроль і врівноваженість;

⇒ інтерес і повага до іншої людини;

⇒ прагнення до самопізнання, саморозвитку.

Якості, що перешкоджають ефективності професійної діяльності:

× ригідність (невміння змінити свою поведінку і способи вирішення проблемних ситуацій у залежності від зміни умов навколишнього середовища);

× некомунікабельність;

× замкнутість;

× невміння викладати свої думки на папері.

Скільки отримує журналіст?

Зарплата журналіста може залежати від обсягу виконаної роботи. Деяким платять окремо за кожен репортаж, журналістське розслідування, інтерв'ю або статтю. Також ЗМІ практикують преміювання своїх співробітників за добре виконану роботу. У середньому «Журналіст» в Україні заробляє 10 000 грн. Це медіана заробітних плат за даними зі 101 вакансії, розміщеної на Work.ua із заголовком «Журналіст» і за схожими запитами-синонімами «Journalist», «Кореспондент», «Ньюсмейкер» та ін. за останні 3 місяці.

Які навички потрібні журналісту:

- ✓ Невичерпна цікавість і твердий характер.
- ✓ Вміння знаходити інформацію.
- ✓ Аналітичний розум, увага до деталей.
- ✓ Досконала усна і писемна мова, вміння зв'язно висловлювати свої думки.
- ✓ Знання офісних програм для створення і редагування текстів.
- ✓ Навички комунікації.
- ✓ Схвалюється знання іноземних мов.

Переваги та недоліки в роботі журналіста:

- * Нові враження щодня.
- * Можливість постійно розвиватися, дізнаватися нове і реалізувати себе.
- * Знайомства і спілкування з цікавими людьми.
- * Можливість багато подорожувати.
- * Визнання читачів, слухачів та глядачів.
- * Багато ЗМІ надають журналістам вільний графік роботи.
- * Необхідність постійно піддавати свою роботу критиці та редактурі (у багатьох ЗМІ діє жорстка редакційна політика).
- * Часто ненормований робочий день, необхідність працювати в нічний час, на вихідних та у свята, часті відрядження.

✳ Роботу неможливо залишити на роботі, оскільки теми матеріалів треба шукати не лише у стінах редакції, а й у побуті.

✳ Оплата праці — невідповідна виконуваній роботі (за словами самих журналістів).

✳ Проритися до найпопулярніших видань вдається далеко не всім.

А ще робота журналіста може бути пов'язана з пригодами й небезпеками: залякуванням, побиттям, пошкодженням особистих речей. Саме з цим стикаються працівники інформаційного фронту, але це лише мала частка загроз. Багато журналістів вбито за правду: Мирона Ляховича, Валерія Глезденьова, Вадима Бойка, Георгія Гонгадзе, Ольгу Мороз. Насправді цей список значно довший. Нині практично неможливо достеменно встановити обставини та причини смерті багатьох загиблих журналістів. Зокрема через те, що частину справ правоохоронці списали на самогубства, побутові злочини та пограбування. Скоріш за все, так і було, але водночас спрощений підхід до слідства міг приховати низку організованих вбивств. Тому не можна назвати точну кількість українських журналістів, яких вбили через їхню професійну діяльність.

Журналісти потрібні!

В еру інформації журналісти потрібні. Однак варто зауважити, що роботодавці мріють про фахівців, у яких вже є досвід роботи й солідне портфоліо. Журналістам-початківцям пропонують низькі зарплати, на початку кар'єри їх чекає написання тонн заміток на кілька рядків, і до цього слід бути готовим. Тому варто набратися сил і виконувати свою роботу достойно, за всіма журналістськими стандартами. Проте медійники можуть бути не лише акулами пера, але й SMM-менеджерами, PR-менеджерами, викладачами, експертами та аналітиками.

Анна Самборська

ІЗ ЖУРНАЛІСТИКОЮ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Журналістика – це і служба, і творчість, і вистава, і гра: з самим собою, з читачами, з головним редактором, з підлеглими, якщо вони в тебе є. Але коли в тебе виходить дійсно комусь допомогти, лише тоді виникає розуміння особливого сенсу цієї професії.

Леонід Шаров

Щоранку звук будильника проганяє міцний сон. Ти неохоче розплющуєш очі, встаєш із м'якої постелі, йдеш на кухню, аби заварити собі чашечку міцної кави і відкриваєш новини. Кавовий аромат наповнює ніздрі, а інформація заповнює мозок, і у тебе вже складається враження про цей новий день, про те, чи добрий цей ранок, про те, що сталося у світі за той час, коли ти солодко спав та дивився яскраві сни. Новини літають сайтами, як комети; кожне видання веде боротьбу за першість, за швидкість, за правдивість інформації. По-іншому – ніяк, адже йдеться про репутацію не тільки конкретного ЗМІ, а й журналістів, які впевнено підписуються під кожною своєю статтею та під кожним словом, сказаним в ефірі телеканалів.

Можливо, ви і не помічали цього, але журналістика супроводжує кожного з нас впродовж цілого життя. Згадайте, як у дитинстві мама возила вас у табір, про який розповідали в новинах чи про який було написано у місцевій газеті. А пригадуєте, як першого вересня до школи завітала знімальна група? Журналістка впевнено говорила у мікрофон про те, яка атмосфера панує в школі, а величезні камери вихоплювали з натовпу налякані і водночас зацікавлені обличчя першокласників. І хтось із них вже тоді подумав: «Як я виросту, то також стану журналістом». Згадайте, як ви гордилися собою і цілий день сяяли від того, що до вас підійшли вже знайомі нам люди з мікрофонами, камерами та взяли коментар про подію, на якій ви були. Як потім гордо хвалилися перед батьками та друзями цими записами в інтернеті та вичитували газети зі своїми словами.

Щодня ми стикаємося з інформаційною хвилюю, щодня у світі щось стається – не завжди позитивне, не завжди хороше, але як каже приказка: «Обізнаний, значить озброєний». І навіть якщо людина не слідкує за новинами, не цікавиться політикою чи соціологічними проблемами – вона все ж частина соціуму і все, що стається – стосується і її. Усім нам цікаво, як засяє головна ялинка напередодні новорічних свят, адже ми прочитали на одному із сайтів, що відкриття відбудеться саме в той час і в таку годину. І от, на площі зібралося так багато людей і всі чекають дива, а місцеві ЗМІ бігають у натовпі, намагаючись знайти найкраще місце і зафіксувати кожную хвилю події для тих, хто не зміг прийти і залишився вдома біля телевізора із горнятком смачного домашнього какао та з очікуванням дива.

І де би ми не були, нас оточують новини та події, і усе, що стається висвітлюють саме журналісти.

Журналісти – це мости між подіями і людьми. Вони завжди тримають руку на пульсі новин, завжди поспішають, намагаючись встигнути все, записати й показати увесь вихор щоденних подій.

Журналістика – професія справедливих, наполегливих, відчайдушних людей, які прагнуть змінити світ на краще. Це фах тих, хто вміє цінувати близьких людей, команду, впевнено йти до мети разом з однодумцями. Неможливо уявити собі тележурналіста без колег і команди, разом з якими вони створюють якісний, цікавий та суспільно важливий інформаційний продукт.

Ніщо в сучасному світі інноваційних технологій і шаленого ритму життя не коштує так дорого, як інформація. Слово – надзвичайно потужна зброя. Тому професійність журналіста якраз проявляється в обережному, обдуманому використанні слів.

Перш за все, «журналіст» – не тільки творчість, а й на-

полеглива праця, часто пов'язана з ризиком, небезпечними подіями та обставинами. За обов'язком своєї професії, журналісти можуть перебувати в найбільш «гарячих» точках світу, діставати потрібну інформацію всіма методами та викладати це повідомлення так, щоб її суть була максимально зрозумілою і доступною.

У сучасному світі журналісти і репортери є тією силою, яка формує громадську думку і впливає на неї. Завдяки оперативній роботі журналістів, люди дізнаються про те, що відбувається в близьких і далеких куточках світу. Вони перебувають у центрі подій і прагнуть знаходити цікаві для людей теми. Взагалі, журналістика – не просто професія, це покликання, це особливий світогляд. І найважливіше для журналіста – серед багатьох подій, знаходити пояснення фактам, втілювати свої думки в точні і зрозумілі слова. Щоб отримати матеріал для статей і передач, журналісти беруть інтерв'ю, відвідують прес-конференції, збирають інформацію із різних офіційних і неофіційних джерел. Є журналісти, які пишуть на загальні теми, а є такі, які спеціалізуються на вузьких, наприклад економіці чи спорті тощо. Частина журналістів займається лише пошуком і констатацією новин, а інша – прагне розглядати тему глибше, додавати коментарі.

Та хто би що не говорив, вважаю, що бути журналістом і присвячувати себе, своє життя, вільний час професії – це благородно і не кожен може на таке наважитися. Бути справжнім журналістом – це мистецтво, це стиль життя, адже мало лише побачити, бо не кожен може розповісти чи написати так, щоб торкнутися кожного, хто читає про це чи дивиться сюжет.

Журналістику іноді називають не професією, а способом життя, не замислюючись над глибоким значенням цих слів. Тимчасом професія – це спеціальність, якою людина займається на роботі і залишає її за воротами прохідної заводу

чи за дверима своєї установи. Характеру способу життя набуває спеціальність, якою людина займається завжди – чи перебуваючи у відпустці на відпочинку, чи в туристичному поході, чи сидючи в театрі з коханою людиною. Журналіст здійснює свої функції безперервно.

«Журналістська праця, – пише з цього приводу авторитетний викладач журналістики професор В. Й. Здоровега, – це не просто вміння вправно написати замітку чи статтю, хоча ці ази ремесла треба засвоїти, а своєрідний спосіб сприйняття світу, бачення реальності, мислення і світовідчуття, існування і усвідомлення себе у неспокійному житті. Тому ніяк не можу погодитись із тим, що майстерність журналіста – це всього-на-всього вправне володіння пером чи добре «підвішений язик»».

Ви обрали професію, де не припиняється духовна праця, де триває вічний пошук тем для наступних повідомлень, джерел інформації, глибшого розуміння дійсності, кращого оформлення думки.

Журналіст – *semper tiro* (завжди учень). У нього немає поняття «після роботи», бо неможливо виключити себе з потоку духовної праці. Добрий журналіст завше поглиблює свої знання, стає справжнім фахівцем у своєму тематичному напрямку, багато читає, працює в бібліотеках, збирає досьє, вивчає мову, вдосконалює стиль, опановує досвід класики журналістики й публіцистики.

Наше життя – це послідовність подій. Ми народжуємося, пізнаємо усе, навчаємося, будуємо кар'єру, заводимо сім'ю, радіємо та сумуємо кожного дня. Ми – складні соціальні істоти і дуже часто саме від подій довкола залежить наш настрій та наші вчинки. І насправді бути журналістом – це велика честь, адже ми даємо людям можливість дізнатися про будь-що тоді, коли їм це буде потрібно. Ми пишемо статті, створюємо інтерактивні опитування, висвітлюємо найважливіші аспекти усіх подій, даємо людям їжу для

роздумів. Я впевнена, що старання та праця добрих журналістів ніколи не будуть забуті. А в епоху Інтернету, коли вся інформація є доступна на цифрових пристроях – професія журналіста набула ще більшого значення та престижу, адже зараз усе можна звірити, перевірити та порівняти. Люди можуть самі обирати свою точку зору, аналізуючи усі події, та опиратися на перевірену інформацію.

Я страшенно задоволена тим, що вибрала саме цей шлях. І хоч я ще не знайшла свого місця у житті, та я впевнена, що всі ті знання і навички, які дає нам університет допоможуть мені в майбутньому досягти кар'єрних вершин і здобути важливі перемоги.

Щоразу, коли мене запитують: «Яку професію ти опановуєш?» з гордістю відповідаю, що я – журналістка.

З повагою та розумінням ставлюся до всіх своїх колег і подумки підтримую кожного із вас. Звісно, цей шлях абсолютно не є легким, але і ми – журналісти, люди зовсім не прості. Ми витривалі та загартовані, завжди готові виконувати свої обов'язки. Поважаю кожного, хто став на цей шлях і кожного, хто готовий йти на жертви заради суспільного блага. Хочу подякувати кожному, хто гідно несе це звання та тримає планку фахівця.

А усім тим, хто тільки став на цей шлях, хочу побажати наснаги, сил та терпіння. У житті будуть траплятися як злети, так і невдачі, але впевнено йдіть до поставленої мети, не відступайте ні на крок від істини та самовдосконалюйтеся у всьому, за що беретеся.

Софія Дмитрів

«YOUTUBE» ЯК КОМУНІКАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ

Сьогодні спектр інформаційно-комунікативних технологій набув настільки великого розширення, що будь-хто має доступ до вичерпного та потрібного йому матеріалу. Особливо, якщо це стосується інтернету. Пошукова система «Google» відчиняє нам тисячі дверей, якщо вміти правильно нею користуватися.

Великої популярності та поширення за останні 5 років набула платформа «YouTube». Мільярди відеороликів на різноманітну тематику, більшість з яких є «хайповими» і задають ритм сучасній молоді. Інші ж є справді суспільно важливими і містять різну корисну інформацію. Та лєвова частка тих відео є просто беззмістовною. Адже «недалекі» користувачі, у гонитві за популярністю і «трендами», засмічують канал незрозумілим контентом. Та й «контентом» це назвати вкрай важко. Та що там казати – сьогодні «YouTube» став потужною платформою для заробітку. Буквально не виходячи з дому, можна заробляти мільйони, не маючи ні належної освіти, ні особливих розумових здібностей. Чи не дивно, що саме відеоролики на кшталт «Спробуй не заспівати челендж» набирають набагато більше переглядів, ніж справді цікавий документальний фільм.

Тим не менш, зараз «YouTube» для когось є можливістю «хайпанути», для когось – платформою саморозвитку, для когось – джерелом гарного прибутку, а для когось – шанс просто згаяти вільний час. І це нормально у будь-якому випадку, адже користувач заходить на канал з певною метою і цим самим приносить йому популярність.

Зараз «YouTube» стає все більш багатофункціональним: глядач має змогу не тільки переглянути відеозапис, а й вийти у прямий ефір, слухати музичні альбоми, читати книги та навіть навчатися дистанційно. Кожен знайде тут бажане – головне вміти правильно цим скористатися. Також ми

говоримо про «YouTube» не як про платформу для певної цільової аудиторії, а як про джерело інформації для кожного – від маленької дитини до людей старшого покоління. Та зараз, на жаль, маємо проблему «зазомбованості» населення. Адже дехто проводить тут майже весь свій час. І це не про відеоблогерів, для яких «YouTube» є роботою. Я вважаю, що саме такими людьми надзвичайно легко маніпулювати, адже вони віритимуть всьому, що їм пропонують.

Згідно з результатами маркетингового дослідження, у 2014 році відеосервіс «YouTube» перевершив за популярністю традиційне телебачення в США. На мій погляд, це зовсім скоро дійде і до нас, адже тепер навіть старше покоління надає перевагу інтернету, ніж телебаченню.

На мою думку, канал «YouTube» як комунікаційна технологія має повне право на існування, адже тут відбувається обмін інформацією та відкриваються численні можливості для кожного користувача інтернету.

Олеся Луканюк

ПЕРШІ «НЕЗРІЛІ» КРОКИ

ПРИКАРПАТСЬКОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ

Він був добрим другом сім'ї. Ми без нього не снідали. Не йшли на роботу, поки він не побажає нам гарного дня. Увечері, ми з ним гарно відпочивали. Він стільки цікавого розповідав. Такого не розказала б сусідка тьотя Галя. А коли ми з ним подорожували – то була така захоплююча пригода. Але зараз наші стосунки трохи зіпсувалися. Він почав все частіше говорити про одне і те саме – якась політика, скандали, комуналка. Голова і без того тріщить, а він ще хоче розповісти, які в країні проблеми. Тепер ми стали значно рідше бачитися. А ось із моїм сусідом з Івано-Франківська, ми не в надто хороших стосунках. Скоріше, зовсім не зустрічаємося. Він ж бо зовсім якийсь зануда. Де фільми, серіали, розважальні програми? Він про мене як глядача зовсім не думає.

Таким колись для нас було телебачення, з якого ми почерпали чи не всю нову інформацію. Нині воно стало меншою частиною нашого проведення часу. Місцеве телебачення теж втратило свою популярність серед глядачів. Проте згадати варто і тих, хто взагалі почав розповідати через телеекрани чим жили люди... на Прикарпатті.

Первістком телемовного простору Івано-Франківська була відеостудія «Захід» з означенням «народна». А було це 30 років тому. Група ентузіастів, зокрема молоді журналісти Ярослав Гуменюк, Олег Олексюк та Ярослав Гнесь, створили на базі «Заходу» першу інформаційно-публіцистичну телепрограму Прикарпаття – «Галицькі вісті». Свої перші кроки у підготовці новинних телесюжетів робили, використовуючи набутий творчий досвід під час роботи в місцевих друкованих виданнях. Самотужки опановували елементи відеозйомки.

Для того, аби їх дитинча росло і розвивалося, Ярослав Гуменюк виконував організаційну роботу. Задля повноцінного функціонування телестудії шукали гроші, кваліфікованих кадрів та якісних технологічних засобів для телевиробництва. Попри цю рутинну роботу журналісти щодня формували вечірні випуски оперативних телерепортажів. Побутові відеокамери телестудії «Захід» фіксували всі місцеві події. Це народні віча, негативний вплив тодішньої економічної кризи на місцеву економіку і соціально-побутовий стан іванофранківців. А от фінальну крапку в існуванні студії «Захід» поклав резонансний відеоматеріал про «Перспектив демократів».

«Ми хотіли змінити світ. Не було ніякої самоцензури, ми лізли в будь-яке лайно. Нам хотілося змінити міське життя на краще», – згадує тодішній журналіст телестудії «Захід» Олег Олексюк.

Незабаром набутий досвід телевізійників «Заходу» продовжили їх колеги з інших новостворених телестудій. Ключовою складовою телевізійного мовлення були місцеві новини. Насамперед розширилися діапазон і гострота подачі телеінформації. Другим телеканалом Івано-Франківська був «40 Канал», який пізніше став «402-им». Під такою назвою існує до нині. Для щоденної 8-годинної трансляції журналісти готували програми «Телевізійні новини краю», «Актуальне Інтерв'ю», «Факти, події, коментарі», «Малютам на добру ніч».

«На початку 90-х років повсюди відчувалося справжнє народовладдя. Це був бурхливий період національно-духовного та культурного відродження», – розповідає головний редактор телерадіокомпанії «Вежа» Михайло Маланюк. Свою кар'єру на телебаченні він розпочав у 1992 році на «402-му». Уже мав досвід роботи кореспондентом газети «Промінь». На телебаченні працював ведучим «Телевізійних новин краю», був автором тематичних телепередач «Солдатська доблесть» та «Бізнес-контакти».

«Наприкінці 20 століття не було цензури, журналісти були вільніші у власних судженнях. Вже тоді ми намагалися подавати інформацію з різними точками зору і дотримуватися балансу думок. Плюралізм був дуже поширеним у висвітленні різних подій. Якщо ми писали сюжет на соціальну тематику, обов'язково мали поспілкуватися з психологом – нейтральною людиною, котра б дала оцінку конкретній події чи факту, який ми описуємо. Ставлення влади до критичних і полемічних матеріалів було більш лояльним і ліберальним. Чинovníки фактично не втручалися в діяльність місцевих редакцій».

Коли фінансування телебачення обмежили, «402 канал» став приватним. Паралельно на свою творчу діяльність заробляли коштом реклами. А ще новий власник телеканалу відкривав кіоски та крамниці з продажу побутової відео- та електронної техніки.

Успіх перших телестудій Прикарпаття призвів до розширення мережі ТБ. Водночас обласна влада вирішила не відставати від трендів і створити своє регіональне телебачення. Так з'явилась «Галичина» як приклад першого громадського телебачення. Журналісти працювали над ідеєю з великим ентузіазмом, спочатку – безоплатно. Старалися і ті, хто жив за містом. Незабаром починає мовлення канал «3 tv».

Через п'ять років у ефір виходить ще одна приватна телестудія – «Еліт-ТБ». Канал позиціонувався як абсолютно незалежний, аполітичний і такий, що працює на користь усіх жителів міста. Виробляли новини «Еліт-інфо» та рекламу. Далі – створювали власні телепередачі. Серед них – розважальна програма ігрового характеру «Халява», під час якої глядачі вигравали призи. Проєкт «Леді-екселент» знайомив іванофранківців з новинками моди та секретами краси. У сітці мовлення були програми молодіжної проблематики. Більше про життя того періоду і долю людей, котрі колись були при владі, дізнавалися з передачі «Екс». Про-

грама «Маємо право» займалася юридичним всеобучем.

У той час журналісти телередакцій надавали перевагу місцевим новинам. Випуск містив сюжети на економічні, культурні та освітні теми. Домінували суспільно-політичні новини. Як стверджують ветерани івано-франківського ТБ, тоді був вищий професійний рівень журналістів. Для них постійно проводили тренінги представники всеукраїнських медіахолдингів. Як правило, працювали випускники спеціалізованих факультетів Львівського та Київського держуніверситетів. В телередакціях були люди з досвідом роботи у виданнях чи на радіо. Відтак, вони без зайвих труднощів могли вести кілька годинні «прямі ефіри». З журналістськими кадрами великих проблем не було. А от професійних телеоператорів, відеоінженерів, операторів звукозапису зазвичай не вистачало. В основному цю професію доводилося опановувати самотужки, або на спеціалізованих курсах, що їх проводили в Івано-Франківську фахівці центральних телеканалів.

Роксолана Бабій

ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В МЕДІА

З появою професійних медіа, «четверта влада» усе активніше і яскравіше підтверджує свій титул. Це проявляється у тому, що журналісти своїм впливом на громадську думку здатні змінювати цінності, виробляти певне бачення суспільства, а не тільки передавати факти.

Ми усвідомлюємо, що журналістика, в класичному її розумінні, ніколи не була і не є владою, позаяк не має таких потужних засобів впливу на суспільство (законів, скажімо). Однак вплив глибокого, обґрунтованого і правдивого слова може приводити до радикальних змін у країні. Та не варто забувати, що медіа, маючи неабиякий вплив, відповідальні за стан суспільства.

ЗМІ, найімовірніше, є саме тим інструментом, який можна використовувати на благо людей, суспільства та держави, тому значна роль журналістики у сучасному світі тепер часто проявляється у її зосередженні на захисті цінностей прав людини, що зумовило виникнення правозахисної журналістики.

Кожному відома традиційна журналістика, де головне завдання журналіста – інформувати. Проте в цьому випадку він є всього лише спостерігачем, який мусить дотримуватися основних журналістських заповідей: «будь об'єктивним», «дотримуйся нейтралітету».

На противагу «традиційній» подачі інформації (нейтральність викладу, збалансованість поглядів, об'єктивність) особливо вирізняються журналістські матеріали, покликані не просто інформувати, а змінити ситуацію. Ось тут проявляються риси правозахисної («адвокатської») журналістики.

Правозахисна журналістика (ширше – адвокаційна журналістика) – це журналістська практика в Україні, що зосереджена на питаннях цінностей (свобода, гідність, справедливість, рівність) і прав людини.

Саме активний інформаційний супровід, небайдужість та залученість у процес відрізняють правозахисного журналіста від традиційного, який завжди залишається всього лиш фіксатором подій та стороннім спостерігачем.

Правозахисна журналістика не просто висвітлює інформацію, а завдяки опублікованим матеріалам намагається вирішити проблему, формує громадську думку, сприяє змінам у суспільстві. Правозахисний журналіст є свого роду активістом, який захищає тих, хто цього потребує і сприяє демократизації суспільства загалом.

Стрімкий розвиток правозахисної журналістики яскраво спостерігається у ЗМІ з початку Євромайдану, анексії Криму та збройного конфлікту на Сході України.

Ден Гілмор, американський письменник і колумніст, на Міжнародному фестивалі журналістики в Перуджі (Італія) минулого року запропонував усім журналістам вважати себе активістами. Він сказав: «Журналістика може включати в себе так багато речей, починаючи від глибокої дослідницької роботи до пухнастих розваг, але я думаю про неї як про спосіб допомогти людям зрозуміти світ, в якому вони живуть, щоб вони могли приймати більш обґрунтовані рішення в своєму житті. Журналіст повинен розповідати правду багатих і сильних, розкриваючи те, що можновладці вважали за краще б тримати в секреті. Журналістика також включає в себе зобов'язання бути ретельним, точним, справедливим, незалежним і прозорим. Вона має життєво важливе значення для свободи, оскільки є наріжним каменем свободи слова».

Таким свої висловленням Ден Гілмор запевняє, що журналіст повинен мати активну життєву позицію та допомагати розв'язувати важливі питання, які висвітлює.

Та чи є завданням журналістів допомагати своїм героям? Щодо цього питання багато дискусій, але в українській медіасфері сформувалося коло прибічників правозахисної функції журналістики.

Звичайно, журналіст має право обирати: бути включеним в процеси, що відбуваються в суспільстві і впливати на них, або залишатися стороннім спостерігачем. Але коли справа стосується фундаментального – прав і свобод людини, без яких неможлива журналістська діяльність в принципі, – тоді нема ніякого виправдання невтручання, мовчання. Тим паче саме засоби масової інформації люди вважають рушійною силою на шляху до демократизації. Якщо держава не може захистити права людей, тоді на цю проблему мають звернути увагу ЗМІ, адже вони мають певний авторитет і вплив. І це підтверджує соціологічне опитування «Що українці знають і думають про права людини: оцінка змін

(2016 – 2018)», яке провів Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. Згідно з його даними, з тих осіб, які стикалися із ситуаціями порушення своїх прав, 55 % вказали, що вони ніколи не намагалися ці права захистити.

А ще, згідно з результатами цього ж опитування, серед 11 запропонованих ефективних способів захисту прав людини в Україні, 23,1% респондентів на першому місці обрали звернення у засоби масової інформації. На другому місці (23%) респонденти обрали варіант відповіді «насправді взагалі немає способів захистити свої права». На третьому (21,1%) – звернення до суду. Отже, правозахисні журналісти в очах суспільства є більшими захисниками прав людини, аніж судді. Журналісти можуть бути правозахисними журналістами, але вони все одно залишаються журналістами, а захист прав це прямий обов'язок держави та її владних інституцій.

Наприклад, відома постреволуційна правозахисна кампанія – «Пустіть у реанімацію», заснована у 2015 році трьома жінками, які втратили своїх дітей, швидко об'єднала різні неурядові організації, активістів і волонтерів. Їхні сюжети та статті з'являлися у виданнях «Українська правда», «Накипело», «112 канал», «UA: Перший» тощо. У результаті акції, 15-го червня 2016-го року Міністерство охорони здоров'я видало наказ, що дозволив цілодобовий і необмежений доступ родичів і близьких людей до пацієнтів дитячих і дорослих реанімацій. Правозахисну тематику активно транслюють також видання «Громадське ТБ», «Українська правда», «Радіо Свобода» та інші.

У 2016 році «Громадське ТБ» започаткувало цикл документальних фільмів «Дискримінація», перший з яких отримав назву «Долаючи бар'єри». Він розповідає про те, як в Україні живуть люди з інвалідністю. Такі проєкти і матеріали є двигуном захисту прав людини, адже привертають увагу до різних важливих суспільних питань.

Звісно, погляди на поєднання журналістики і захисту прав різні. Перший погляд – правозахисна робота зображає світоглядну позицію та громадянську відповідальність журналіста, який свідомо вирішив спеціалізуватися на допомозі людям у захисті їхніх прав. Другий – будь-яка журналістика повинна спиратись на цінності прав людини, проте змішувати журналістику і правозахист не слід. Однак ці позиції переплітаються, адже їх об'єднують спільні теми – висвітлення подій у державі, конфліктів між різними соціальними групами, а також мета – прагнення до змін у суспільстві. І перша, і друга позиція відображають спільне: за права людини потрібно боротися.

Справді, правозахисна журналістика не є заміною традиційній. Вони мають доповнюватити одна одну.

Правозахисна журналістика потрібна у сучасному світі. Журналісти активно мають залучатися у процеси захисту прав людини. Розголос у медіа привертає увагу до проблеми, пояснює її людям, змушує замислитись, залучаючи їх до публічного обговорення, підтримки чи протесту.

Правозахисна журналістика переконує та додає віри в те, що конкретна людина може змінити державу та захистити свої права, тому вона існує і розвивається, і ще довго буде актуальною та потрібною для суспільства.

Тетяна Пригода

УКРАЇНСЬКУ ГАЗЕТУ ВБИВАЄ ФЕЙСБУК: ЧИ Є МАЙБУТНЄ В ДРУКОВАНОЇ ПРЕСИ?

У дитинстві моїм улюбленим днем тижня завше була неділя. У цей день зранку, чи то ближче до обіду приходив такий очікуваний Він – листоноша. Ну і радості було в той день. Ви тільки уявіть: неділя, нічого робити, вихідний, на каналах нудота, а тут вони – газети та різнокольорові журнали. І що ви думаєте було найцікавіше читати мені, 9-річній дитині? Звісно некрологи. Як тепер згадую той сум, що огортав моє дитяче серце, за тими, вже мертвими незнайомцями. Після цих кількох хвилин плачу та безмежного жалю можна було братись і до малювання вусів на обличчях та інших непристойностей, а також до розв'язування кросвордів на останній сторінці. У 12 років у мене з'явився він – інтернет. Відтоді у неділю до мене більше ніколи не заходив листоноша.

Щороку все більше і більше газет роблять таку заяву: «З 30 березня наша улюблена газета «Франківські каштани» буде виходити тільки в онлайн-форматі». Скажімо, минулого Нового року (коли всі писали у соцмережах «2020, не розчаруй!» (ха-ха-ха)) вийшов останній друкований випуск газети «Дзеркало Тижня». Одне з небагатьох українських видань, яке протягом 25 років щодня потрапляло на прилавки. Найсумніше те, що не воно перше й не воно останнє. До нього «відшелестіли» ще й газети «Сьогодні», «Вечірні вісті», «Ділова столиця».

Видно, що преса вмирає. Її читач надає перевагу інтернету та фейсбуку чи то старіє і вмирає. З молодим поколінням все просто. Кому потрібно виходити з дому, іти в кіоск або передплачувати на кілька місяців ту ж газету, якщо на просторах інтернету є купа інформації?! Старші ж люди часто не мають на це грошей. Іноді смішно, що той самий «Експрес» за сім гривень, чи «Галичина» за чотири п'ятдесят людям не по кишені. Було б смішно, якби не хо-

тілось плакати. Тому старенькі бабусі та дідусі теж шукають свої методи отримання інформації. Вони давно звикли дізнаватись новини з радіо, телебачення чи з того самого фейсбука.

Але чому люди не читають газети лише в Україні?

У поляків та польок, французів та француженок на тумбі у передпокої завше знайдеться свіжий випуск якогось часопису. Чи у кав'ярні, де подають найсвіжіші круасани й ароматну каву, на столику, поруч з меню, лежать ранкові газети та модні журнали. Український читач краще оновить фейсбук чи почитає інстаграм, щоб залити порожнечу свого мозку рідкою ватою і не залишити місця ні для статті про корисну вакцину, ні для новин про війну на Донбасі, ні для того есе про політику, що змусить думати, якого зрадника у Раду ти вибрав. Так же простіше.

А може справа саме в українських газетах? Може вони не такі цікаві, не такі інформативні, не творчі, ніякі? Може справа саме в них – паперових чорно-жовтих занудах?

А якщо змінити українську газету і дати їй час? І тоді вона переродиться, очиститься, згорить як Фенікс і знову відродиться – уже новою, іншою. Пресі потрібні зміни: кінець і новий початок. Тоді вона знайде нового читача. Можливо, його потрібно народити, виростити, викохати. Може треба змінити підхід, змінити формат, змінити редактора. Не писати для всіх, а писати для одного. Може... може і не треба нічого змінювати?

Купувати газету зараз не модно, не вигідно, не популярно. Але коли станеться щось, зміняться Вони, мине кілька-надцять років, то читати пресу знову стане трендом? І тоді українці, як поляки й польки, французи й француженки, будуть купувати свіжий випуск її – тієї, про яку думав від ранку як візьмеш в руки тонкий, крихкий папір, вдихаєш

запах свіжої фарби для офсетного друку. Нестимеш так трепетно, до самої кав'ярні по вулиці Труша, сядеш за столик на літній терасі з видом на ратушу і замовиш ароматну каву з двома ложками молока – ні більше, ні менше. А потім відкриєш ІІ, і поринеш у захопливий світ новин, виставок, прем'єр, презентацій, політики, аналітики, думок та творчості.

Коли з'явився Інтернет, то народом розійшлися чутки, що українська книга вмере. Те ж говорили про театр, коли у кіно безперестанку крутили голлівудські фільми. Та чи зараз це схоже на правду?

Українська преса не вмере, не загине. Так прикладімось ми до цього не лише добрим словом, а й не раз копійкою.

Вікторія Богдан

СУЧАСНИЙ ЖУРНАЛІСТ: А ХТО ЦЕ ВЗАГАЛІ?

Що ми думаємо, коли чуємо слово «журналіст»? Скоріш за все, у нашій уяві виникає стереотипний образ допитливої людини, яка пише на гостросоціальні теми, днями вичікує людей, ставлячи їм провокативні запитання, а потім до ночі створює тексти в редакції. Та слід враховувати те, що сучасні медіа є цілком різними за своєю специфікою, періодичністю виходу матеріалів та спектром тем. Теперішня журналістика вимагає новітніх форматів та відходу від традиційних уявлень.

Зрозуміло, що сьогоднішня українська журналістика відрізняється від тієї, що була раніше. Щодо позитивних тенденцій розвитку, то зараз яскраво розвиваються журналістські дослідження, а ще актуалізується питання про-світництва й важливості культури для повноцінного життя нації, що навіть при діджиталізації та модерній оболонці суспільства не втрачає актуальності та значимості місії.

То який же він – сучасний журналіст?

Насамперед він повинен бути самодостатнім та універсальним. Зараз існує безліч медіа-платформ і журналіст повинен вміти одночасно працювати на декількох із них. Йдеться зокрема про телебачення, радіо, інтернет-видання та друковані ЗМІ. Цінуються «універсальні солдати», які є обізнаними у різних аспектах і можуть виконувати кілька справ одразу. Працюючи для цифрової аудиторії треба розуміти, що матеріали вже не обмежуються текстом. Наприклад, репортеру слід вміти фотографувати, редагувати, знімати відео і створювати графіку.

Журналіст повинен володіти критичним мисленням та помічати ті речі, які інші не бачать. Це допомагає легко знаходити цікаві теми для матеріалів і визначити, яка історія і коли пасуватиме до тієї чи іншої платформи. А ще – це дає змогу виявляти, приймати та виправляти свої помилки чи неточності, що теж важливо у роботі журналіста.

Крім грамотності та здатності аналізувати, сучасному журналісту важливо бути своєрідним психологом. Сьогодні просто добре писати вже мало, потрібно підлаштовуватися під різні формати роботи. Теперішні запити аудиторії є досить гнучкими і оновлюються, як новинна стрічка, тож варто вловлювати соціальні тренди в суспільстві, вміти розуміти потреби і бажання людини та адаптуватися під нові умови.

Сучасний журналіст повинен вивчити свою аудиторію, знати, для кого він пише. Також слід враховувати те, що на кожній із платформ аудиторія відрізнятиметься.

Великою перевагою для медіапрацівника будуть хоча б базові знання в основних сферах діяльності, а особливо тих, що стосуються програмування, економіки та математики. Адже технічне забезпечення, управління системою контент-менеджменту, робота зі статистичними даними, економіка та питання бізнесу – це те, з чим має справу, мабуть, кожен автор у медіа.

У сучасному медіасередовищі, що значною мірою залежить від рейтингів та охоплення, важливо не гнатися за сенсацією. Дедалі важливіше, на щастя, зараз стало гнатися за якісним змістом написаного.

Також велику роль для журналіста відіграє створення власного бренду. Цього можна досягнути, створивши свій авторський блог чи сайт, або навіть вести колонку. Тож якщо людина може пов'язати бренд зі своєю особистістю – варто це робити. Крім того, це сприятиме більшій довірі від аудиторії.

Важливе правило сучасної журналістики – бути «охайним» щодо текстів. Так в умовах цифрового середовища важливо якнайшвидше розмістити матеріал та не можна через це робити помилки, жертвуючи граматикою та орфографією. Адже пам'ятаємо, що довіра до репортера будується на матеріалах, які він продукує. Тож створюючи якісні публікації журналіст демонструє повагу до аудиторії, яка це цінуватиме.

Андріана Гайдук

POWER

У сучасному світі сила ЗМІ є беззаперечною. Ця міць може бути використана для розвитку в будь-якому аспекті життя. Розвиненим країнам цього робити не потрібно, оскільки вони вже досягли своїх цілей за допомогою засобів масової інформації. Однак державам, які розвиваються, все ще потрібно визначити найкращий із можливих способів застосовувати цю владу максимально ефективно.

Медіа можна використовувати для виховання широких мас, для створення обізнаності, прозорості та відповідальності в суспільстві. Отже, вибір лежить на кожній державі, в якій у перспективі ця сила ймовірно буде застосована для побудови успішної нації.

З появою технологій, засоби зв'язку динамічно змінювались у всьому світі. Завдяки створенню Інтернету, про-

грес став ще швидшим. Зважаючи на нинішній сценарій, не можна заперечувати ключову роль мас-медіа у формуванні поведінки людей. Тому що останнє призводить до створення стандартів суспільного устрою.

Виникнення засобів масової комунікації різко змінила динаміку світу. Раніше інструменти спілкування були менш розвинутими. Однак із минулого століття технологічний прогрес охопив планету. Інструменти спілкування надзвичайно змінилися і вийшли за територіальні межі. До них належать не лише мобільні телефони, Інтернет, а й друковані та електронні засоби масової інформації, які революціонізували світ.

Повідомлення легко можна поширити серед широких мас. Негайний зворотний зв'язок може бути отриманий за долю секунди від моменту доставлення меседжу. Потрібна інформація знаходиться лише за один клік. Проте, навіть попри існування цих еволюційних мас-медіа та технологій існує величезний розрив між країнами, що розвиваються та слаборозвиненими.

Засоби масової інформації є впливовими, оскільки вони певною мірою формують ставлення, почуття та переконання.

Світ перетворився на глобальне село, вибравши одну єдину цивілізацію, засновану на різноманітті різних культур. Схема поведінки соціального устрою змінилася, а з нею і людська психологія. У наш час індивід не обмежується лише новинами чи поточними подіями, але цікавиться також і розвагами, спортом, релігією – все залежить від інтересів.

Телебачення має більший вплив на життя, завдяки легкодоступності. Електронні та друковані ЗМІ захопили свідомість мас, надавши їм ширших вимірів та можливих аспектів для роздумів. Це також змінює культурні моделі світу.

Однак медіа мають як плюси, так і мінуси. Серед переваг – більший потенціал, якщо його втілювати у правильних вимірах. Він може бути використаний для забезпечення національної інтеграції серед мас. Ця технологія має величезний вплив на життя людини, тому могутність найсильнішого інструменту спілкування лежить у чийхсь руках. А тому розповсюдження неправильної інформації може призвести до серйозних наслідків, що спричинить недоволення у суспільстві.

На національному та міжнародному рівнях нові програми розглядаються для досягнення поставленої мети щодня. Оскільки ЗМІ вважається дзеркалом суспільства, яке виконує роль посередника, що підтримує прозорість та об'єктивність, то саме тому воно вважається головним стовпом будь-якої держави. Медіа, порушуючи соціальний порядок, зміцнюють демократичну систему, що веде до процвітання нації.

Свобода вираження поглядів є характерною рисою сучасних всесвітніх засобів масової комунікації, але ця воля залежить від регіону та держави. Розвинена частина земної кулі має свої виміри, тоді як країни третього світу все ще перебувають під значним впливом засобів масової інформації. Сучасні світові медіа зловживають гаслом свободи слова як свободою експлуатації. Це ввійшло в особисте життя, не залишаючи місця для приватності людини.

Варто згадати і те, як соціальні медіа за короткий час роблять дані вірусними, але ніхто не бере на себе відповідальності за розуміння концепції поширення інформації серед мас.

Зараз демографічна ситуація в суспільствах контролюється за допомогою соціальних мереж. ЗМІ належним чином не дотримуються етики журналістики, що може зіграти згубну роль у побудові мирного соціуму. Оскільки світ перебуває у стані трансформації, більшість

держав зосереджуються на ідеї використання «м'якої» сили, а не військової мускулатури. Мас-медіа є найважливішим інструментом використання цієї сили серед держав, що формують і зберігають зовнішню політику, в кінцевому результаті захищаючи національний інтерес.

Марина Михайлюк

Історії журналістики

ВІН ЗБЕРІГ ДЛЯ НАС ЦЮ МИТЬ І СЕБЕ У НІЙ. ІСТОРІЯ ЯРОСЛАВА ГРЕТЧУКА

10 грудня 1955-ий рік. Здавалося б – звичайний, прохолодний, зимовий день, проте він став сонячним та яскравим для історії Карпат, Франківщини та й України загалом. Адже, саме у цей день, в мальовничому селищі Хриплин, що поблизу Івано-Франківська, у сім'ї Петра Гретчука народився щирий та привітний хлопчик Ярослав.

Вже з юних літ Ярослав Гретчук відчував велику любов до рідного краю, мальовничих карпатських гір та доброзичливих українців. Тому і не дивно, що хлопчик мріяв у те, що колись розповість всьому світу про рідний край та покаже українцям дивовижну землю, на якій їм поталанило жити.

Ярослав Гретчук одним із перших на Прикарпатті познайомився з кінокамерою і не розлучався з нею до останніх своїх днів, навіть на більшості світлин у домі Наталії Гретчук.

«Петрович» – так з поваги називали Ярослава друзі та знайомі за його мудрість і виваженість, бо він був терпеливим до своєї роботи і бачив те, на що інші не зважали. Орест Олексинин казав про Гретчука: «За своїм характером Петрович десь виглядав людиною занадто спокійною, навіть флегматичною. Але той, хто ближче знав Ярослава Гретчука, хто творив поруч з ним – міг би посперечатися з таким виміром вдачі нашого колеги, бо у роботі він вирізнявся гарячим темпераментом, бажанням знайти відеокадр найцікавіший та нестандартний».

Журналіст і телеоператор також є зразковим прикладом для своїх колег різних поколінь, бо завжди мав чітку позицію щодо об'єктивної журналістики. Цим аргументується його участь у страйку журналістів та кореспондентів «Вістей» на Майдані. Разом із колегами він виступав за надання гарантій керівництвом каналу на створення об'єктивних випусків новин.

Завдяки такій відданості журналісту вдалося створити наповнений визначними подіями, цікавими знайомствами та почесними званнями творчий шлях.

В Україні заслуженого журналіста Ярослава Гретчука також знали як власкора парламентського каналу «Рада» в Івано-Франківській області, віце-президента Асоціації спортивних журналістів та члена Національної спілки журналістів України. Аби досягти цього видатний прикарпатець понад 30 років працював власним кореспондентом Українського телебачення в Івано-Франківській області. Створив безліч пізнавальних телесюжетів та відеофільмів про мальовниче Прикарпаття і спорт. Зараз журналісти називають його роботи «золотим фондом Прикарпатських телевізійних хронік», адже використовують його відеоматеріали у нових сюжетах. Після десяти років від смерті журналіста, момент, який він запам'ятав завдяки камері, живе сьогодні; він зберіг для нас цю мить і себе у ній.

Хоч Ярославу Петровичу не вдалося до кінця здійснити свою мрію (створити документальний цикл сюжетів про Карпати), він залишив по собі десятки відеоматеріалів, що найповніше розкривали сутність гір та їх мешканців. Завдяки йому про красу українських земель дізналися у світі.

В один із холодних зимових вечорів, 11 січня 2010, на 55-ому році життя перестало битись серце журналіста. Це стало невимовною втратою для прикарпатської журналістики.

З 2013 року обласна організація національної спілки журналістів проводить турнір пам'яті Заслуженого журналіста України Ярослава Гретчука. На футбольний майданчик Старого Лисця напередодні дня журналіста з'їжджаються не тільки учасники турніру, а й друзі та родичі Ярослава. В турнірі беруть участь команди-представники колективів засобів масової інформації з Івано-Франківська, Верховини, Надвірної, Яремчі та Бурштина.

Ярослава Шулепа

**«ОДНАК СПРАВЕДЛИВО КАЖУТЬ:
ЛЮДИНА НЕ ПОМЕРЛА, ДОПОКИ ЇЇ ПАМ'ЯТАЮТЬ»
ПРО ОРЕСТА ОЛЕКСИШИНА**

23 серпня 1947 року – день, коли спортивна журналістика Прикарпаття отримала надію на стрімкий розвиток. Бо саме тоді, у с. Микутинці, що поблизу Івано-Франківська, народився український журналіст – Орест Олексійович Олексинин. Юнак був амбітним та відповідальним, тому одразу по закінченню середньої школи почав працювати у сфері журналістики. Його творчий шлях розпочався з Плумацької районної газети «Дністровська зірка», де з 1965 по 1969 років займав посади літературного редактора та завідувача відділу листів.

За свій талант, який йому вдалося проявити – отримав запрошення від керівництва Івано-Франківської обласної молодіжки «Комсомольський прапор» обійняти посаду завідувача відділу спорту і військово патріотичного виховання. Орест Олексинин погодився, і вже з 1974 р. по 1990 р. працював у обласній газеті «Прикарпатська правда».

У 1977 році закінчив факультет журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка, при тому будучи вже членом Національної спілки журналістів України та справжнім професіоналом. Як згадує журналіст та одноклассник О. Олексина – Петро Шевчук у рубриці «ПАМ'ЯТІ КОЛЕГ»: «...перестріваючи Ореста Олексина в коридорі факультету, добре відомі журналісти завжди розмовляли з ним про значимі речі. А все це тому, що на той час (йдеться про початок 70-х років минулого століття) він уже був знаним журналістом, який висвітлював спортивні події краю».

У 1990 році коли потрібні були зміни у вітчизняній журналістиці Орест Олексійович разом із однодумцями створив демократичний часопис «Галичина». Цей проєкт був безумовно вдалим і журналіст приділяв йому всі свої сили, працюючи спочатку завідувачем відділу інформації, а згодом – заступником головного редактора.

Він пройшов свій шлях від літературного редактора у районній газеті до головного редактора (директора програм) обласного телебачення «Галичина». Серед його творчості вагоме місце посідає спортивна журналістика, якій присвятив останні 15 років свого життя і отримав велику популярність. Його матеріали на спортивну тематику публікувались у центральних виданнях. Зокрема, «Футбол-Хокей», «Советский спорт», «Спортивна газета», «Український футбол».

Журналіст мав досвід працювати коментатором спортивних трансляцій з ігрових видів спорту. Тривалий час займав посаду президента Асоціації спортивних журналістів Прикарпаття.

Він був прикладом для колег. Це підтверджують його чисельні нагороди та відзнаки, які він отримував за свою сумлінну працю. Його поважали на Івано-Франківщині та знали по всій Україні; спортивні дії не проходили без його участі, і це було честю для організаторів.

Однією з його найкращих ідей визначають програму «Спортивна Галичина», яка виходила на екрані обласного телебачення; в ній був достеменно розкритий талант Олексишина – від напрямів обговорення до тексту і стилю.

Його праця не залишилась неоціненою – у 2005 році за результатами V Всеукраїнського конкурсу серед спортивних журналістів «Україна олімпійська» він був визнаний найкращим журналістом року.

Разом із дружиною Стефанією Йосипівною виховував двох синів, та щиро любив онуків.

Під час підготовки одного з випусків програми «Спортивна Галичина», 18 травня 2011 року, у результаті серцевого нападу Орест Олексійович покинув цей світ. А через кілька днів йому мало бути присвоєно звання «Заслужений журналіст України. Похований у рідному селі Микитинці.

Син Олег сформував з сотні матеріалів журналіста блог у Інтернеті під назвою «ЛІТОПИСЕЦЬ ПРИКАРПАТСЬКОГО СПОРТУ: щоденник пам'яті журналіста Ореста Олексичина». Автор-упорядник у вступній частині пише: «Однак справедливо кажуть: людина не померла, допоки її пам'ятають. Як яскрава творча особистість, Орест Олексичин у повній мірі заслуговує на згадки у своїх сучасників та нащадків. Насамперед, він назавжди залишив по собі помітний слід у царині вітчизняної спортивної журналістики останньої третини ХХ – початку ХХІ віків. Більш ніж солідний творчий доробок Ореста Олексичина складається з сотень газетних публікацій та телепрограм. Саме з метою систематизації багатогранної творчої спадщини журналіста-літописця прикарпатського спорту та увіковічення його пам'яті й буде укладатися цей своєрідний щоденник».

З ініціативи обласної організації Національної спілки журналістів України 12 жовтня 2013 року започатковано спортивний турнір пам'яті Ореста Олексичина серед журналістів Івано-Франківської області.

Ярослава Шулена

ЗМІСТ

ІНТЕРВ'Ю І НАРИСИ	5
БОГДАН КУЧЕР	6
ВОЛОДИМИР ТЕСЛЮК.....	9
ГАЛИНА ДРІБНЮК	11
КСЕНІЯ ЛУКІЯНЧУК	16
ЛЮБОВ ЛЕВІНСЬКА	20
ОКСАНА РОВЕНЧАК	24
РОКСОЛАНА БАБІЙ	34
ЮРІЙ ПАЛИВОДА	38
 ЕСЕ.....	 40
Посвята	42
ДВІ СТОРОНИ МЕДАЛІ.....	43
12 ОСНОВНИХ СИМПТОМІВ, ЯКІ ВКАЗУЮТЬ НА ТЕ, ЩО У ВАС – ЖУРНАЛІСТИКА.....	45
ФАКТ І КОМЕНТАР.....	47
ІСТОРІЯ СПОРТИВНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ.....	49
МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ ЖУРНАЛІСТ – ВИМОГА ЧАСУ?.....	52
ЖУРНАЛІСТИКА КРІЗЬ «РОЖЕВІ» ОКУЛЯРИ.....	53
ЖУРНАЛІСТСЬКА КУХНЯ	55
ІЗ ЖУРНАЛІСТИКОЮ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ	59
«YOUTUBE» ЯК КОМУНІКАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ....	64
ПЕРШІ «НЕЗРІЛІ» КРОКИ ПРИКАРПАТСЬКОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ.....	66
ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В МЕДІА.....	69
УКРАЇНСЬКУ ГАЗЕТУ ВБИВАЄ ФЕЙСБУК: ЧИ Є МАЙБУТНЄ В ДРУКОВАНОЇ ПРЕСИ?	74
СУЧАСНИЙ ЖУРНАЛІСТ: А ХТО ЦЕ ВЗАГАЛІ?	76
POWER	78
 ІСТОРІЇ ЖУРНАЛІСТИКИ	 83
ВІН ЗБЕРІГ ДЛЯ НАС ЦЮ МИТЬ І СЕБЕ У НІЙ. ІСТОРІЯ ЯРОСЛАВА ГРЕТЧУКА.....	84
«ОДНАК СПРАВЕДЛИВО КАЖУТЬ: ЛЮДИНА НЕ ПОМЕРЛА, ДОПОКИ ЇЇ ПАМ'ЯТАЮТЬ» ПРО ОРЕСТА ОЛЕКСИШИНА	86

ХУДОЖНЬО-ПУБЛІЦИСТИЧНЕ ВИДАННЯ

ПОМІЖ ТЕКСТОМ: журналісти для журналістів

Відповідальна за випуск:

Ганна Марчук

Авторка ідеї проєкту, упорядниця:

Галина Пристай

Укладачі, коректори, літературні редактори:
Степан Пенкалюк, Роксолана Бабій, Алла Павлуць-
ка, Діана Перепічка, Ярослава Шулепа, Лілія Кіяш-
ко, Ксенія Лукіяничук, Іван Муканик, Вікторія Бог-
дан, Олеся Луканюк

Фотокореспондентка:

Софія Дмитрів

Дизайнерка:

Діана Яців

Видавничий продукт кафедри журналістики
факультету філології
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57

Друк – підприємець Майданчук І.І.
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Вовчинецька, 77, кв. 4